

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Tłuszczu
Z dnia.....

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE TŁUSZCZ NA LATA 2020-2025

TŁUSZCZ 2019

Spis treści

WSTĘP	4
1. Metoda pracy nad strategią	6
1.1 Podstawa opracowania i metodyka pracy nad strategią.....	6
1.2 Powołanie zespołu zadaniowego	6
1.3 Zadania zespołu roboczego:	7
2. Dokumenty Strategiczne istotne dla rozwoju gminy Tłuszcz	7
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY TŁUSZCZ	9
3.1. Położenie geograficzne.....	9
3.2. Obszar i charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego.....	10
3.3. Demografia	11
4. Infrastruktura techniczna	16
4.1. Mieszkalnictwo	16
4.2. Wodociągi i kanalizacja, sieć gazociągowa	16
4.3. Gospodarka odpadami komunalnymi	17
5. Infrastruktura społeczna.....	17
5.1. Pomoc społeczna	17
6. INFORMACJE O ŚWIADCZENIACH I ŚWIADCZENIOBIORCACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W TŁUSZCZU.....	19
6.1 Świadczenia pieniężne realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu.	19
6.2 Świadczenia niepieniężne realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu	23
7. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY TŁUSZCZ- CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW	25
7.1. Skala i rodzaj problemów społecznych.....	25
7.1.1. Ubóstwo	26
7.1.2. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.....	27
7.1.3. Bezrobocie	30
7.1.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego.	32
7.1.5. Przemoc w rodzinie	36
7.1.6. Alkoholizm	37
8. DIAGNOZA – OCENA I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW – BADANIA ANKIETOWE	39
9. ANALIZA SWOT	52
10. MISJA I CELE STRATEGI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE TŁUSZCZ	54
10.1. Misja polityki społecznej w Gminie Tłuszcz	54
10.2. Cele strategii polityki społecznej w Gminie Tłuszcz.....	54

10.2.1.	Cel I : Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa oraz realizacja przedsięwzięć zmierzających do redukowania tego zjawiska.....	54
10.2.2.	Cel 2: Działania zmierzające do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych ..	56
10.2.3.	Cel 3: Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.....	58
10.2.4.	Działania gminy zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie	60
10.2.5.	Działania gminy zmierzające do rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami....	61
ZAKOŃCZENIE		62

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi lokalny element polityki społecznej państwa. Jest dokumentem, który określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszcz na lata 2013-2019, nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmacnianiu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Pomoc społeczna działa w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny, bądź też jakość ich życia obniżyła się poniżej społecznie akceptowanego minimum. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Realizacja zadań wynikających z potrzeb ma umożliwić osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Takie zjawiska jak: ubóstwo rodzin i osób zwłaszcza starszych, bezrobocie, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, problemy opiekuńczo- wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Tuszcz oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów

pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Coraz częściej uznaje się rolę ekonomii społecznej jako elementu spójnej polityki pomocowej.

Celem strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i poprawy przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Poprzez analizę problemów społecznych, zawarte w strategii cele, kierunki działania oraz propozycje projektów zawarte w dokumencie mają dotrzeć do najbardziej potrzebujących.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, wsparcia specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej jak i grupowej, rozwoju świadczeń rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrożenie oraz monitoring i nadzór nad realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Tłuszcz.

Opracowując lokalną strategię uwzględniono dokumenty programowe unijne, krajowe, wojewódzkie i lokalne, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk lokalnych i społeczności lokalnej.

Przyjmując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tłuszcz na lata 2020-2025 władze Gminy Tłuszcz podejmują obietnicę aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców gminy w przezwyciężaniu problemów społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla wszystkich mieszkańców oraz osób chcących związać swoje życie osobiste i zawodowe z Gminą Tłuszcz.

Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy. Wyznacza kierunki i ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji społecznej strategia może być uzupełniana o nowe działania i cele. W trakcie realizacji będzie ona poddawana stałej kontroli, czy przyjęte cele i zadania są nadal aktualne oraz czy nie zmieniły swojej hierarchii.

1. Metoda pracy nad strategią

1.1 Podstawa opracowania i metodyka pracy nad strategią

Obowiązek opracowania strategii wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej, z art. 17, ust. 1 pkt. 1 gdzie działanie to zostało sklasyfikowane jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym.

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Tłuszcz opracowana została na podstawie zgromadzonej bazy danych z ostatnich lat tj. 2016-2018. Dane zawarte w diagnozie pochodzą z następujących instytucji:

- Urzędu Gminy w Tłuszczu,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu,
- Centrum Usług Wspólnych w Tłuszczu,
- Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Tłuszczu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tłuszczu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- Komisariatu Policji w Tłuszczu,
- Szkoły Podstawowej im. J.P.II w Tłuszczu,
- Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Tłuszczu,
- danych makroekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego,
- statystyk gminnych.

1.2 Powołanie zespołu zadaniowego

Prace nad Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Tłuszcz na lata 2020-2025 zostały rozpoczęte powołaniem Zespołu Zadaniowego zgodnie z Zarządzeniem Nr 0050.57.2019 Burmistrza Tłuszcza z dnia 25.05.2019 r. w sprawie powołania zespołu roboczego do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Tłuszcz na lata 2020-2025 w następującym składzie:

Tomasz Jusiński- sekretarz Gminy Tłuszcz- koordynator projektu,
Katarzyna Rostek- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu- przewodnicząca zespołu,
Joanna Jędrasik – Zastępca Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu,
Aleksandra Skonieczna- organizator społeczności lokalnej, koordynator UTW,
Anna Jaworska- koordynator GKRPA,
Beata Dziecioł- dyrektor szkoły podstawowej im. Jana Pawła II w Tłuszczu,

Wioleta Kur – dyrektor CKSiR w Tłuszczu,

Michał Białek- przewodniczący Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja” w Tłuszczu,

Elżbieta Danielska- młodszy aspirant w Komisariacie Policji w Tłuszczu,

Katarzyna Sadurska- przewodnicząca komisji oświaty, zdrowia i spraw społecznych,

Lidia Wielądek- dyrektor Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Tłuszczu,

Ewelina Gzowska – prezes Spółdzielni Socjalnej „Pożytek” w Tłuszczu.

1.3 Zadania zespołu roboczego:

Zadaniem zespołu jest przygotowanie projektu uchwały Rady Gminy Tłuszcz w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2025. Do zadań zespołu roboczego należy w szczególności: przygotowanie założeń koncepcyjnych i metodologicznych do opracowania projektu GSRPS w gm. Tłuszcz na lata 2020-2025, opracowanie diagnozy problemów społecznych w gminie, opracowanie projektu strategii, przedłożenie projektu strategii Burmistrzowi Tłuszcza. Ponadto, zespół dokonał wnikliwej analizy sytuacji gminy w obszarach: pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, ochrony zdrowia, oświaty i wychowania, a także kultury i sportu, wyłonił listę kluczowych problemów, które wymagają rozwiązania w ramach strategii. Diagnoza stanu gminy na podstawie analizy danych i analizy przeprowadzonych ankiet stanowiła punkt wyjścia do wyboru priorytetów i ustalenia celów strategii.

2. Dokumenty Strategiczne istotne dla rozwoju gminy Tłuszcz

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2025 jest dokumentem wieloletnim, który uwzględnia zapisy dokumentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Została opracowana w oparciu o inne dokumenty strategiczne tj.:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności)
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK)
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego
- Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego
- Strategia Rozwoju gminy Tłuszcz
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020,
- Krajowy program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
- Krajowy program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy

Wymiar Integracji,

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020

- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

Poza wskazanym dokumentami Strategia zgodna jest z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową oraz samorządową określone obowiązki. Działania określone w strategii opierają się na postanowieniach takich krajowych aktów prawnych jak:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn.zm.);
- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 2220 z późn. zm);
- 3) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm);
- 4) ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 473);
- 5) ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. 2017r. poz. 2092);
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 217 z późn. zm);
- 7) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.)
- 8) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1690 z późn. zm);
- 9) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm);
- 10) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 z późn. zm);
- 11) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- 12) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 13) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 852)
- 14) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.)
- 15) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 2407 z późn. zm).

- 16) ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (t. j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.)
- 17) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm),
- 18) ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 r. pozz. 2092 z późn. zm)
- 19) ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm)
- 20) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm)
- 21) ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 z późn. zm)
- 22) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz.1145 z późn. zm)
- 23) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 z późn. zm.)

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY TŁUSZCZ

3.1. Położenie geograficzne

Gmina Tłuszcz położona jest na Mazowszu, po prawej stronie Wisły, administracyjnie usytuowana w województwie mazowieckim i powiecie wołomińskim. Leży na północnym wschodzie, w kierunku Białegostoku, 34 km od Warszawy. Przy linii kolejowej Warszawa- Petersburg. Gmina od 1 stycznia 1999 r. należy do powiatu wołomińskiego, powiatu bezpośrednio graniczącego z Warszawą. Przez gminę przebiegają liczne połączenia kolejowe i drogowe, m. in. z Warszawą, Ostrołką, Białymstokiem, Legionowem i Pilawą. Czas dojazdu do Warszawy koleją to ok. 40 minut do Warszawy Wileńskiej. Graniczy z następującymi gminami:

- gminą Strachówka,
- gminą Klembów,
- gminą Zabrodzie (powiat wyszkowski),
- gminą Dąbrówka ,
- gminą Poświętne,
- gmina Jadów.

3.2. Obszar i charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego

Obszar miasta i gminy wynosi 10.300 ha. Lasy zajmują 1/6 gruntów (13%).

W skład gminy wchodzi 28 sołectw: Białki, Brzezinów, Chrzęsne, Dziecioły, Franciszków, Grabów, Jadwinin, Jarzębia Łąka, Jasienica, Jaźwie, Kozły, Kury, Łysobyki, Miąse, Mokra Wieś, Pawłów, Postoliska, Pólko, Rudniki, Rysie, Stasinów, Stryjki, Szczepanek, Szymanówek, Wagan, Waganka, Wólka Kozłowska, Zalesie.

Gmina Tłuszcz zaliczana jest do gmin typowo rolniczych. Prawie całą przestrzeń rolniczą charakteryzują na ogół gleby mało urodzajne, należące do najniższych klas bonitacyjnych. Dominuje rolnictwo indywidualne z przewagą niewielkich gospodarstw. Ze względu na małe uprzemysłowienie, gmina należy do obszarów ekologicznie czystych. Prawie cały teren to rozległe równiny w części kotliny warszawskiej, urozmaicone w południowo wschodniej części licznymi występującymi kępami leśnymi, łąkową doliną rzeki Cienkiej i jej dopływami, mozaiką pól uprawnych i łąkami. Wśród obszarów leśnych dominują kompleksy drzewostanów sosnowych, brzoźowych, młodszych wiekowo. Miejscami zachowały się fragmenty starych drzewostanów naturalnego pochodzenia np. Chrzęsne, Jasienica, Rudniki. Lasy położone w części wschodniej i południowo- wschodniej, stanowią podstawową wartość przyrodniczą gminy. Zawierają się w pasmach leśnych ciągnących się od rzeki Rządzy do rzeki Bug (dawna puszcza Sulejowska, Jadowska i Kamieniecka). Poza kompleksami leśnymi występują pojedyncze twory przyrody żywej, o szczególnych walorach krajobrazowych. Zalicza się do nich okazałe sędziwe drzewa m. In. w miejscowościach Chrzęsne, Miąse i Ołdaki. Dolina rzeki i jej liczne zagłębienia to tereny podmokłe będące siedliskiem wielu gatunków ptactwa i zwierząt, także bobrów. Gmina znajduje się poza systemem przyrodniczych obszarów chronionych. Nie występują tu parki narodowe, krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu. Od strony wschodniej przylega do obszaru „Zielonych Płuc Polski” i od strony zachodniej rezerwatu „Dębina” (w gm. Klembów). Gmina to region o walorach przyrodniczych, bogaty w wiele gospodarstw pasiecznych.

Początki Tłuszcza sięgają 1477 r. kiedy w lesistej i podmokłej okolicy powstała wieś królewska o nazwie Tłuściec. Wchodziła ona w skład obszernej dzierżawy Chrzęsne, należała do powstałej po 1531 r. parafii Postoliska. Według lustracji z XVI w. wieś Tłuściec obejmowała około 400 ha ziemi zagospodarowanej. We wsi znajdowały się trzy młyny zbożowe oraz czwarty, przerabiający miejscową darniową rudę żelaza o niskiej zawartości metalu. Prowadzona działalność przynosiła dość pokaźne dochody jak na owe czasy.

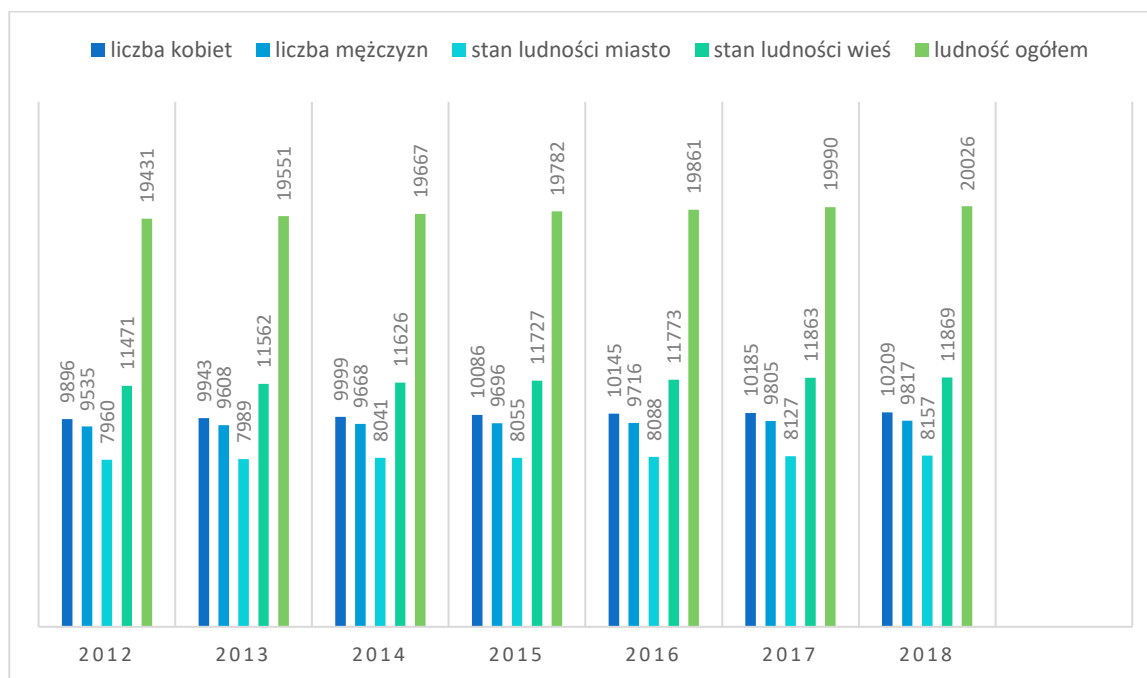
Po rozbiorach Polski Tłuszcz znalazł się w granicach zaboru austriackiego, a po wojnie 1809 r. w Księstwie Warszawskim. Po uchwale kongresu wiedeńskiego Tłuszcz znalazł się w granicach Królestwa Polskiego, miniaturowego państewka pod berłem cara. Jak wynika z mapy Księstwa

warszawskiego z 1810 r. Tłuszcz miał połączenie drogowe z Warszawą przez Klembów, Wołomin, Turów i ówczesną wieś Targówek. Leżał na rozległym terenie rolniczym, otoczonym od wschodu, południa i zachodu wielkimi lasami. Decydujący wpływ na rozwój Tłuszcza miała budowa linii kolejowych. W 1862 r. uruchomiono kolej warszawsko- petersburską. W Tłuszczu powstała stacja kolejowa i warsztaty kolejowe. W 1897 r. przez Tłuszcz przeprowadzono linię z pilawy do Ostrołęki. Zaczął się napływ ludności z okolicznych wsi, a także Żydów, którzy ożywili handel i rzemiosło. W 1884 r. Tłuszcz miał 400 mieszkańców, miejscowość miała walory letniskowe. Powstało dużo domów letniskowych i prywatny folwark wraz z osiedlem Półko. W 1906 r. uruchomiono hutę szkła, działającą do 1923 r. Wieś przekształciła się w osadę typu miejskiego. Na początku XX wieku Tłuszcz stał się znaczącym ośrodkiem nielegalnego jeszcze ruchu ludowego. Tutaj w latach 1906- 1908 mieściła się redakcja radykalnego czasopisma „Siewba”. Inicjatorem założenia czasopisma był rolnik z Chrzęsne, Jan Kielak (1877-1917). Wokół niego skupiło się grono miejscowych rolników i inteligentów, a także warszawiaków. Po zamknięciu „Siewby” Kielak redagował w Warszawie „Aranie”. W czasie I wojny światowej Kielak wstąpił do założonej przez Józefa Piłsudskiego Polskiej Organizacji Wojskowej, został prezesem na powiat radzyński Centralnego Komitetu Narodowego, integrującego stronnictwa niepodległościowe. Z położonej koło Tłuszcza Wólki Kozłowskiej pochodził Wacław Sieroszewski, wybitny pisarz, senator II Rzeczypospolitej. Pobliskie Chrzęsne było znaczącym ośrodkiem artystycznym. Tutaj w 1635 r. kasztelan lubelski Stefan Dobrogost Grzybowski wznosił okazały pałac późnorenesansowy, zachowany do naszych czasów. Po latach mieszkał w nim znany malarz Miłosz Kotarbiński.

3.3. Demografia

Ogółem Gminę Tłuszcz zamieszkuje blisko 20026 osób (dane z GUS za 2019 r) z czego ludność miejska stanowi 39,03% ogółu natomiast ludność wiejska stanowi 60,97%. 60% ludności wiejskiej zamieszkuje w 6 sołectwach położonych wokół miasta i w pobliżu dogodnych połączeń komunikacyjnych z Warszawą. 40% to zaludnienie pozostałych 22 sołectw. Zauważyć można, iż dominuje trend rosnący, jeżeli chodzi o liczbę ludności w latach poprzednich, co przedstawia poniższy wykres i tabela danych.

Wykres 1: Liczba ludności zamieszkujących na terenie Gminy Tuszcz w latach 2012-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 1: Liczba ludności zamieszkujących Gminę Tuszcz w latach 2012-2018

rok	liczba kobiet	liczba mężczyzn	stan ludności miasta	stan ludności wieś	ludność ogółem
2012	9896	9535	7960	11471	19431
2013	9943	9608	7989	11562	19551
2014	9999	9668	8041	11626	19667
2015	10086	9696	8055	11727	19782
2016	10145	9716	8088	11773	19861
2017	10185	9805	8127	11863	19990
2018	10209	9817	8157	11869	20026

Tabela 2: Liczba mieszkańców Gminy Tuszcz w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy (dane na 31.12.2019r)

Lp.	MIEJSCOWOŚCI	RAZEM	kobiety	mężczyźni
1	Tłuszcz	8038	4192	3846
2	Balcery	70	38	32
3	Białki	247	121	126
4	Brzezινόw	55	26	29
5	Chrzęsne	1146	584	562
6	Dzięcioły	244	133	111
7	Fiukały	189	93	96
8	Franciszków	262	136	126

9	Grabów	111	60	51
10	Jadwinin	134	62	72
11	Jarzębia Łąka	781	401	380
12	Jasienica	3367	1728	1639
13	Jaźwie	166	73	93
14	Konary	141	69	72
15	Kozły	376	193	183
16	Kury	98	50	48
17	Łysobyki	190	92	98
18	Marianów	126	62	64
19	Miąse	514	247	267
20	Moczydło	55	28	27
21	Mokra Wieś	343	179	164
22	Ołdaki	71	31	40
23	Pawłów	87	36	51
24	Postoliska	1018	522	496
25	Pólko	216	108	108
26	Rudniki	66	27	39
27	Rysie	206	94	112
28	Stasinów	57	30	27
29	Stryjki	139	68	71
30	Szczepanek	274	127	147
31	Szymanówek	189	92	97
32	Wagan	108	53	55
33	Waganka	81	45	36
34	Wilczeniec	192	101	91
35	Wólka Kozłowska	288	155	133
36	Zalesie	156	75	81
37	Zapole	19	9	10
	RAZEM	19820	10140	9680

Tabela 3: Liczba mieszkańców Gminy Tuszcz w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy w latach 2017-2019

Lp.	MIEJSCOWOŚCI	2017	2018	2019
1.	Tuszcz	7985	8015	8038
2.	Balcery	65	65	70
3.	Białki	250	248	247
4.	Brzezinów	57	58	55
5.	Chrzęsne	1136	1140	1146
6.	Dzięcioły	242	242	244
7.	Fiukały	187	189	189
8.	Franciszków	261	261	262
9.	Grabów	116	112	111
10.	Jadwinin	133	135	134
11.	Jarzębia Łąka	784	789	781
12.	Jasienica	3349	3338	3367
13.	Jaźwie	166	164	166
14.	Konary	136	136	141
15.	Kozły	360	373	376
16.	Kury	100	98	98
17.	Łysobyki	190	188	190
18.	Marianów	135	128	126
19.	Miąse	519	517	514
20.	Moczydło	55	55	55
21.	Mokra Wieś	336	335	343
22.	Ołdaki	72	72	71
23.	Pawłów	100	92	87
24.	Postoliska	1007	1008	1018
25.	Pólko	210	216	216
26.	Rudniki	65	65	66
27.	Rysie	201	203	206
28.	Stasinów	57	57	57
29.	Stryjki	140	139	139
30.	Szczepanek	281	277	274
31.	Szymanówek	186	187	189

32.	Wagan	107	105	108
33.	Waganka	85	87	81
34.	Wilczeniec	188	194	192
35.	Wólka Kozłowska	290	287	288
36.	Zalesie	159	156	156
37.	Zapole	21	19	19
	RAZEM	19731	19750	19820

Analiza powyższych danych wskazuje na wzrost liczby mieszkańców gminy na przestrzeni trzech lat. W porównaniu do roku 2012 liczba mieszkańców wzrosła o 595 osób.

Tabela 4: Struktura wiekowa mieszkańców gminy Tuszcz w latach 2017-2019

2017		2018		2019	
KOBIECY		KOBIECY		KOBIECY	
ogółem	10107	ogółem	10115	ogółem	10140
wiek 0-17	2155	wiek 0-17	2158	wiek 0-17	2163
wiek 18-59	5761	wiek 18-59	5760	wiek 18-59	5596
wiek 60 i więcej	2191	wiek 60 i więcej	2197	wiek 60 i więcej	2381
MĘŻCZYŹNI		MĘŻCZYŹNI		MĘŻCZYŹNI	
ogółem	9624	ogółem	9635	ogółem	9680
wiek 0-17	2351	wiek 0-17	2345	wiek 0-17	2334
wiek 18-64	6357	wiek 18-64	8716	wiek 18-64	6262
wiek 65 lat i więcej	916	wiek 65 lat i więcej	919	wiek 65 lat i więcej	1084

Tabela 5: Liczba urodzeń i liczba zgonów mieszkańców gminy Tuszcz w latach 2017-2019

2017		2018		2019	
liczba urodzeń	233	liczba urodzeń	256	liczba urodzeń	232
liczba zgonów	185	liczba zgonów	206	liczba zgonów	163

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ewidencji Ludności w Tuszczu

Jak wynika z powyższych tabeli, struktura wiekowa mieszkańców gminy przedstawia się niekorzystnie, co potwierdza tezę o starzeniu się społeczeństwa. Znaczna część społeczeństwa zbliża się do granicy wieku poprodukcyjnego. Nie jest zastępowana w wystarczającym stopniu przez osoby młode w wieku przedprodukcyjnym.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Mieszkalnictwo

Zabudowa mieszkaniowa w gminie Tłuszcz ma charakter zarówno zwarty, liniowy jak i rozproszony. Jedynie 12% powierzchni gminy objęte jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Przeważają prywatne domy jednorodzinne, będące własnością mieszkańców, ich liczba stale wzrasta. W 2018 r. oddano do użytkowania 16 domów jednorodzinnych natomiast w 2019 r – 12.

W Tłuszczu funkcjonuje Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jedność”, która zarządza 13 blokami, w których zamieszkuje 771 osób.

Na terenie gminy znajduje się również 15 budynków komunalnych będących własnością gminy, tj. 118 mieszkań w tym 10 mieszkań socjalnych.

4.2. Wodociągi i kanalizacja, sieć gazociągowa

W gminie Tłuszcz zwodociągowane jest miasto Tłuszcz oraz 15 wsi: Jarzębia Łąka, Mokra Wieś, Szymanówek, Miąse, Jadwinin, Wólka Kozłowska, Kozły, Zalesie, Postoliska, Pólko, Dziecioły, Łsobyki, Konary, Moczydło. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy Tłuszcz wynosi 106 km.

W gminie funkcjonują 4 stacje uzdatniania wody, które znajdują się w : Tłuszczu, Kozłach, Łsobykach i w Postoliskach.

Skanalizowane jest miasto Tłuszcz oraz wsie: Pólko i Dziecioły. Funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków , która znajduje się w Tłuszczu oraz oczyszczalnia kontenerowa obsługująca bloki komunalne na ul. Parkowej w Tłuszczu. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 21,75 km.

Z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej korzysta łącznie 118656 osób.

Na terenie gminy zlokalizowana jest sieć gazownicza, za którą odpowiada PGNiG.

Urząd Gminy prowadzi działania w zakresie wymiany i modernizacji kotłów w budynkach mieszkalnych a także przeprowadza kontrole w zakresie przestrzegania przepisów mających wpływ na jakość powietrza tj. kontrole spalania odpadów w piecach, ogrodach, terenach zielni oraz

przestrzegania uchwały antysmogowej.

4.3. Gospodarka odpadami komunalnymi

Systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Tłuszcz zostały objęte nieruchomości zamieszkałe od dnia 01.07.2013 r. Od 01.06.2017 r. odpady komunalne z terenu gminy odbierane są przez konsorcjum firm Partner sp z o. o. oraz Partner Dariusz Apelski.

Zmieszane odpady komunale przekazywane są do Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ostrowi Mazowieckiej Stare Lubiejewo ul. Łomżyńska 11 prowadzącego instalację mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz do Zakładu Utylizacji Odpadów sp. z o.o. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2, prowadzącego instalację do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Zasady segregacji odpadów są następujące:

- worek w kolorze żółtym – metal, tworzywo sztuczne
- worek w kolorze niebieskim – papier, tektura
- worek w kolorze brązowym – odpady podlegające biodegradacji
- worek w kolorze zielonym – szkło

Worek w kolorze szarym – popiół.

Odpady ulegające biodegradacji przekazywane są do:

1. FHU Clean World Marek Woch, Leśniakowizna ul. Kasprzykiewicza 45
2. Stora Enso Poland S.A Ostrołęka Al. Wojska Polskiego 21
3. Zakład utylizacji odpadów Sp z o.o. Wola Suchożebrska ul. Sokołowska 2
4. Remondis Sp. Z o.o. Warszawa ul. Zawodzie 16

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Tłuszcz realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu powołany uchwałą z dnia X/39/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy Tłuszcz z dnia 27 lutego 1990 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu jest jednostką organizacyjną gminy Tłuszcz. Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej dotyczące pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, a także zadania własne gminy z zakresu pomocy społecznej. Ośrodek mieści się w budynku Urzędu Miejskiego przy ul. Warszawskiej 10.

Do zadań Ośrodka należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych, udzielanie pomocy

rzeczowej, schronienia, posiłku, ubrania- osobom tego pozbawionym, świadczenie usług opiekuńczych w domu, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, sprawienie pogrzebu, opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne, udzielanie pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Klienci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, nie mogące poradzić sobie z rozwiązaniem problemu. Także o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, osoby z problemem uzależnień, opuszczające zakłady karne, bezradne w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, osoby samotne w tym starsze wymagające wsparcia w formie usług opiekuńczych. Coraz częściej z pomocy społecznej korzystają osoby i rodziny, które wymagają wsparcia w wypełnianiu swoich ról rodzinnych i społecznych. Takie, które wymagają integracji i aktywizacji społecznej i zawodowej. Osobom starszym ośrodek zapewnia pomoc w formie usług opiekuńczych, a także skompletowaniu dokumentacji do Zakładu Opiekuńczo- Leczniczego lub Domu Pomocy Społecznej na terenie powiatu wołomińskiego.

Pomoc osobom z problemem alkoholowym prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Gminy w Tłuszczu.

W strukturze OPS w Tłuszczu funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, który świadczy usługi społeczne na rzecz osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Co roku realizowane są prace społecznie- użyteczne wraz z Urzędem Miejskim w Tłuszczu oraz Program Aktywizacji i Integracji z Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie Filia w Tłuszczu. W strukturze Klubu Integracji Społecznej funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tłuszczu, który oferuje integrację i aktywizację dla 100 słuchaczy w wieku 60+. Ponadto, od 2017 r. funkcjonuje Klub „Senior+” jako ośrodek wsparcia oraz od 45 lat Klub Seniora „Uśmiech Jesieni”.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Do głównych zadań ośrodka należą:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa, przyznawanie zasiłków stałych, celowych i okresowych,
- udzielenie pomocy w formie świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia „dobry start”,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,

- praca środowiskowa jako 3 rodzaj pracy socjalnej.

6. INFORMACJE O ŚWIADCZENIACH I ŚWIADCZENIOBIORCACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W TŁUSZCZU

6.1 Świadczenia pieniężne realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu świadczy różne formy pomocy społecznej, są to świadczenia pieniężne, świadczenia niepieniężne oraz aktywna integracja.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2018 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 701zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 528 zł (do 31.09.2018 r kryterium dochodowe wynosiło dla : osoby samotnie gospodarującej 634zł, natomiast dla osoby w rodzinie – 514zł). Rodzaj, forma i kwota przyznanego świadczenia powinna być odpowiednia do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Osoby (rodziny), których dochód przekracza powyższe kryterium dochodowe, a znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, mogą również ubiegać się o pomoc finansową z pomocy społecznej.

Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Świadczenia materialne stanowią uzupełnienie tych działań.

Artykuł 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa przyczyny, z powodu których osoba lub rodzina może otrzymać świadczenie z pomocy społecznej. Są to m. in. ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W 2018r. zostały wypłacone świadczenia socjalne w wysokości:

- zasiłków stałych wypłacono na łączną kwotę 544 462 zł.
- zasiłków okresowych wypłacono na łączną kwotę 4 401,00 zł, z czego 3 620,00zł to dotacja, zaś 781,00zł środki własne
- na zasiłki celowe i celowe specjalne przeznaczono kwotę 187 553zł
- koszt specjalistycznych usług opiekuńczych w 2018 r wynosił 63 630 zł

Tabela 6: Liczba osób i świadczeń pobierających zasiłki stałe, okresowe , celowe w latach 2013-2018

ZASIŁEK STAŁY						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
liczba osób narastająco	84	87	92	95	92	97
liczba świadczeń	852	893	917	1000	921	968
kwota świadczeń	387894,24	398218,25	429977,55	535076	505355	544462
ZASIŁEK OKRESOWY						
liczba osób narastająco	14	13	6	5	5	4
liczba świadczeń	32	33	16	16	16	9
kwota świadczeń	19069	15176	8400	7650	6167	4401
ZASIŁEK CELOWY						
Liczba osób narastająco	321	315	255	237	196	208
liczba świadczeń	314	310	251	228	193	200
kwota świadczeń	144835	120647,67	119100	165128	186394	187553

Tabela 7: Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2013-2018

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
liczba osób	4	6	5	5	5	8
liczba osób w rodzinie	14	21	19	19	21	32
kwota świadczeń w zł.	18.000	27.720	33055.28	28260	42306	63630

Ponadto w latach 2014-2018 Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Program polegał na dofinansowywaniu gmin udzielających pomocy mieszkańcom na dożywianie.

W 2018 roku w szkołach na terenie Gminy Tłuszcz dożywianych było 131 dzieci (w tym 11 dzieci bez decyzji i wywiadu środowiskowego), w szkołach i przedszkolach.

W 2018 roku OPS realizował program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", " w ramach, którego dożywianiem objęte zostały osoby starsze, chore, niepełnosprawne, uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, a także dzieci młodsze, nieobjęte obowiązkiem szkolnym. Ogółem na realizację Programu przeznaczono 116 000,00 zł, z tego ze środków gminy kwotę 23 200,00 zł , natomiast z dotacji celowej wydatkowano kwotę 92 800,00 zł. Koszt udzielonej pomocy w formie gorących posiłków to 55 535,90 zł.

Od stycznia 2019 program został zastąpiony programem „Posiłek w szkole i w domu”, który jest skierowany również do dzieci, osób chorych, starszych i niepełnosprawnych.

Tabela 8: Liczba świadczeń i osób korzystających z programu; „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2013-2018.

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
liczba osób	314	289	24	197	173	135
liczba świadczeń	39099	31813	31385	24283	19337	19337
kwota świadczeń	112617	79700	81241	67277	57001	57001

Wykaz placówek oświatowych w których dofinansowane były wydawane posiłki dla dzieci i młodzieży w 2018r. na terenie Gminy Tłuszcz:

Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tłuszczu
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Tłuszczu
- Zespół Szkół w Mokrej Wsi
- Zespół Szkół w Miąsem
- Szkoła Podstawowa w Strykach
- Zespół Szkół w Kozłach
- Zespół Szkół w Jasienicy
- Zespół Szkół w Postoliskach

Przedszkola i żłobki:

- Przedszkole Samorządowe „Baśniowa Kraina” w Tłuszczu
- Przedszkole Samorządowe w Jasienicy
- Przedszkole Samorządowe w Kozłach
- Przedszkole Samorządowe przy Zespole Szkół w Mokrej Wsi
- Żłobek Klub Malucha „Tęcza”,
- Klub dziecięcy „Mali Odkrywczy” w Postoliskach

Jedną z form pomocy społecznej jakie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu są świadczenia rodzinne. Należą do nich zasiłki rodzinne oraz siedem różnych dodatków, przyznawanych na wniosek strony, w zależności od aktualnej sytuacji rodziny.

W katalogu świadczeń rodzinnych są również: jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia rodzicielskie oraz świadczenia opiekuńcze związane z niepełnosprawnością występującą w rodzinie: zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze. W dalszym ciągu realizowane są również zasiłki dla opiekunów.

Świadczenia rodzinne mają na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka, o które mogą ubiegać się osoby uprawnione, po spełnieniu kryteriów określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 o świadczeniach rodzinnych.

Od 2016r OPS w Tłuszczu realizuje również jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Z pomocy korzystają

rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18-tego roku życia.

Dział Świadczeń Rodzinnych w OPS Tłuszcz w roku 2018 przyjął 2261 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń wychowawczych dla rodzin mieszkających w gminie Tłuszcz. Wydatki na wypłatę świadczeń wychowawczych w 2018r wyniosły 15.592.609zł. Wypłacono łącznie 31.262 świadczeń wychowawczych.

Od 2018 Dział Świadczeń Rodzinnych w OPS w Tłuszczu realizuje nowe zadanie tzw. 300+ , którego zasady przyznawania i wypłacania określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”

Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej. Wsparcie z programu „Dobry Start” przysługuje rodzicom, opiekunom prawnym i faktycznym, (opiekun faktyczny to osoba, która sprawuje opiekę nad dzieckiem i wystąpiła do sądu o jego przysposobienie), rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także dyrektorom placówek opiekuńczo-terapeutycznych. Dział Świadczeń Rodzinnych w OPS Tłuszcz w roku 2018 przyjął 2 868 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia „Dobry start” .Wydatki na wypłatę świadczeń 300+ w 2018r wyniosły 860 400zł.

Dział Świadczeń Rodzinnych realizuje również świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. W związku z realizacją ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w 2018 roku wypłacono 1 093 świadczenia na łączną kwotę 450430 zł.

Tabela 9: Liczba świadczeń i kwota wypłacanych zasiłków oraz dodatków do świadczeń w latach 2013-2018

Lp	Rodzaj świadczenia	2014		2015		2016		2017		2018
		Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
1	Zasiłki rodzinne	1 683 337	16 983	1 642 431	16 277	2061291	18462	2244051	19625	2238074
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych	919 702	8 169	949 230	7 753	1061911	7937	1160349	9384	1121875
3	Świadczenia opiekuńcze	1 127 542	4 467	1 592 972	4 715	1733719	4785	2012088	5055	2337697
4	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	173 000	173	205 000	205	208000	208	202000	202	200000
5	Składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe	119 706	593	232 984	738	272920	815	308422	875	310094
6	Składki na ubezpieczenia zdrowotne	18 272	272	31 432	295	37376	316	38466	311	35103
7	Fundusz alimentacyjny	604 030	1 578	616 954	1 562	526235	1333	457 429	1151	450430

8	Świadczenie wychowawcze (500+)	-	-	-	-	12101740	24256	16287383	32591	15595609
8	Świadczenie „Dobry start”	-	-	-	-	-	-	-	-	860400

6.2 Świadczenia niepieniężne realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu świadczy także usługi w formie świadczeń niepieniężnych. Należą do nich między innymi usługi opiekuńcze. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

W 2018 r. usługi na terenie Gminy Tłuszcz świadczyła Spółdzielnia Socjalna „Pożytek”. Usługi opiekuńcze przyznawane są decyzją administracyjną zawierającą ilość godzin oraz odpłatność wydawaną na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w miejscu zamieszkania.

W 2018 roku na usługi opiekuńcze zostało przeznaczona kwota w wysokości 362 832,30 zł i była niższa niż w latach ubiegłych dzięki przystąpieniu przez Spółdzielnię Socjalną POŻYTEK do projektu Fundacji Nasza Bajka z Marek, która na terenie gminy Tłuszcz świadczyła usługi na rzecz naszych mieszkańców.

Inną formą pomocy społecznej jaką realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu jest umieszczenie osób najbardziej potrzebujących w Domach Pomocy Społecznej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej: osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę wymagającą tej formy wsparcia kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W 2018 roku odpłatność za DPS wynosiła 568 584,76zł, łącznie umieszczonych było 20 osób.

Tabela 10: Liczba osób umieszczonych w DPS i wydatkowana kwota w latach 2013-2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób	11	13	14	16	11	20
Liczba świadczeń	116	124	148	165	184	214
Kwota świadczeń	232531,66	266489,84	330539,4	394441,33	459658,53	568584,76

Lista domów pomocy społecznej, w których umieszczone są osoby z Gminy Tłuszcz:

- Dom Pomocy Społecznej w Żyrardowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Zielonce,
- Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku,
- Dom Pomocy Społecznej w Śniatowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Lesznowoli,
- Dom Pomocy Społecznej w Jabłonna Lacka,
- Dom Pomocy Społecznej w Obrytem,
- Dom Pomocy Społecznej w Pułtusk,
- Dom Pomocy Społecznej w Przasnyszu,
- Dom Pomocy Społecznej w Mieni,
- Dom Pomocy Społecznej w Legionowie.

Dużą rolę w pomocy społecznej odgrywa instytucja- asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny najczęściej kierowane jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Zadaniem asystentów jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci.

Główne problemy rodzin z którymi pracował asystent na terenie gminy Tłuszcz w 2018 r:

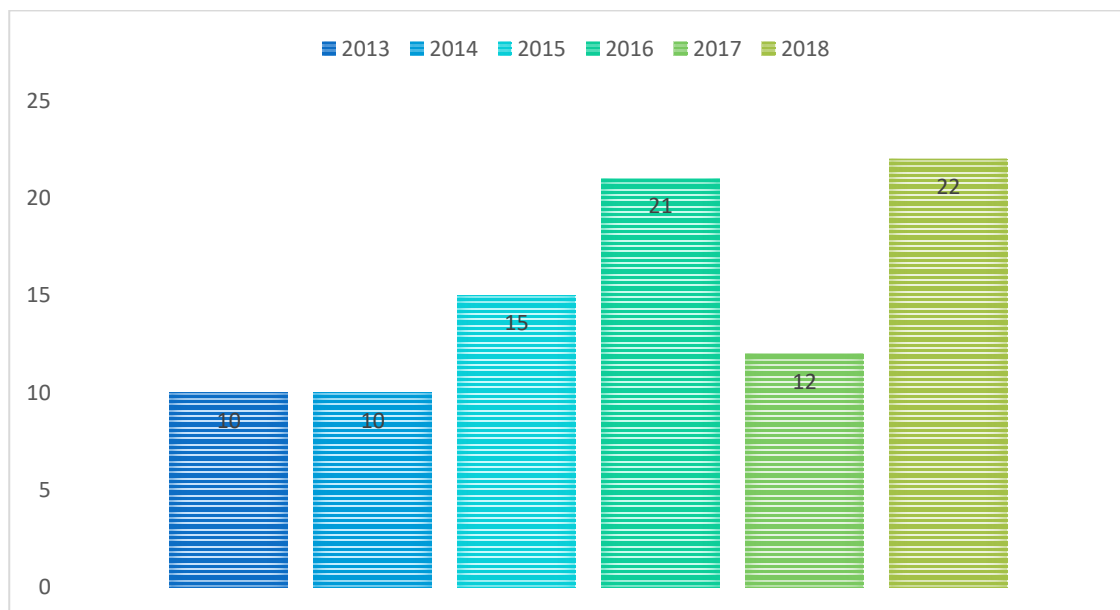
- problemy opiekuńczo –wychowawcze z dziećmi,
- brak prawidłowych relacji rodziców z dziećmi i wzorców wychowawczych, nieumiejętność radzenia sobie z niepoprawnym zachowaniem dziecka
- samotne wychowywanie dziecka przez jednego z rodziców,
- długotrwała absencja dzieci w szkole,
- brak orientacji w uzyskaniu dokumentów, opinii, orzeczeń, diagnoz,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie dorosłych członków rodziny,
- choroba dorosłych członków rodziny,
- nadużywanie alkoholu przez członków rodzin,
- konflikty i brak porozumienia w rodzinach, zaburzona komunikacja wewnątrz rodziny - stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej,
- przebywanie dzieci rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w pieczy zastępczej.

W 2018 r objętych zostało wsparciem asystenta rodziny 33 osoby w 22 rodzinach.

Poniższy wykres odzwierciedla jak wzrosła liczba rodzin, na terenie gminy Tłuszcz, korzystających z pomocy asystenta rodziny na przełomie lat 2013-2018 i jak ważna jest jego rola w

dalszej pomocy rodzinom najbardziej potrzebującym.

Wykres 2: Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2013-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Tłuszczu

7. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY TŁUSZCZ-CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW

7.1. Skala i rodzaj problemów społecznych

Część mieszkańców w konsekwencji licznych zmian zachodzących w sferze polityki gospodarczej i społecznej oraz w wyniku zdarzeń losowych, doświadczają w różnym stopniu problemów życiowych o różnym nasileniu, których rozwiązania poszukuje m.in. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu.

Wg stanu na koniec roku 2018 Gmina Tłuszcz liczyła 20026 mieszkańców (dane GUS). W tym okresie z pomocy społecznej korzystało 1115 mieszkańców w 484 rodzinach (w tym na wsi 302). Oznacza to, że 5,57% mieszkańców gminy Tłuszcz jest objętych pomocą społeczną.

Rysunek 11: Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenia w latach 2013-2018

	liczba rodzin	osób w rodzinie	liczba rodzin	w tym	
				na wsi	w mieście
2013	1247	446	287	159	
2014	1168	418	258	160	
2015	1022	372	239	133	
2016	876	346	215	131	
2017	791	323	195	128	
2018	696	319	187	132	

Tabela nr 12: Główne powody udzielania pomocy i wsparcia w latach 2015-2018

Przyczyny korzystania z pomocy	Liczba rodzin											
	2015			2016			2017			2018		
	Ogółem	W tym		Ogółem	W tym		Ogółem	W tym		Ogółem	W tym	
		W mieście	Na wsi		W mieście	Na wsi		W mieście	Na wsi		W mieście	Na wsi
Ubóstwo	269	98	171	247	88	159	203	79	124	193	83	110
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	4	1	6	3	3	4	2	2	6	3	3
Potrzeba ochrony maci...	68	16	52	47	13	34	49	15	34	39	14	25
Bezrobocie	199	77	122	172	64	108	134	53	81	127	55	72
Niepełnosprawność	151	56	95	144	57	87	140	53	87	141	51	90
Długotrwała lub ciężka...	213	76	137	216	87	129	212	89	123	213	87	126
Przemoc w rodzinie	1	0	1	2	1	1	2	0	2	1	1	0
Bezradność w spraw....	37	16	21	30	13	17	13	6	7	21	14	7
Alkoholizm	26	8	18	22	10	12	27	14	13	29	14	15
Narkomania	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0
Zdarzenie losowo	1	0	1	2	0	2	1	0	1	3	0	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności po opuszczeniu ZK	5	2	3	4	2	2	3	1	2	0	0	0

7.1.1. Ubóstwo

Dużym problemem wśród rodzin objętych wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu jest nadal ubóstwo. Przepisy ustawy o pomocy społecznej definiują przesłankę ubóstwa jako sytuację, gdy dochód rodziny nie przekracza ustawowego kryterium

dochodowego.

Aktualnie kryteria dochodowe ustalone są na poziomie 528 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 701 zł na osobę w rodzinie. Kryteria te obowiązują od 1 października 2018r.

Należy mieć na uwadze, iż dane dotyczące ubóstwa nie odzwierciedlają rzeczywistej sytuacji rodzin. W praktyce często zdarzają się sytuacje gdy rzeczywisty dochód osiągany przez rodziny może znacznie się różnić od dochodu obliczonego zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

W 2018 roku podobnie jak w latach poprzednich dominującym powodem korzystania ze środków pomocy społecznej w Gminie Tłuszcz było ubóstwo, które wystąpiło w 193 rodzinach. Z uwagi na utrzymujący się wciąż wysoki wskaźnik bezrobocia niezbędne jest podejmowanie działań ukierunkowanych przede wszystkim na zwiększenie szans w znalezieniu zatrudnienia przez osoby borykające się z problemem bezrobocia, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym. Poważnym powodem ubóstwa w Gminie są również niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Ubóstwo jest zjawiskiem bardzo negatywnym, które wyraźnie oddziałuje na jakość i poziom życia, a przez to na zadowolenie społeczne. Można wyróżnić wiele przyczyn i rodzajów ubóstwa : dużą bierność, pasywność, która pozwala na utrzymywanie się wyłącznie ze środków pomocy społecznej, bez refleksji o podjęciu próby poprawy własnego losu. Warto podkreślić, że ze zjawiskiem bezrobocia oraz wspomnianą postawą związane są często patologie społeczne takie jak alkoholizm, które bardzo często współwystępują również z ubóstwem.

7.1.2. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba

Następną grupą osób korzystających ze środków pomocy społecznej w Tłuszczu w 2018 r. stanowiły osoby niepełnosprawne oraz długotrwale lub ciężko chore: 141 rodzin w których wystąpiła niepełnosprawność oraz 213 rodzin w których wystąpiła długotrwała lub ciężka choroba.

Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie o niepełnosprawności – w przypadku osób poniżej 16 roku życia) wydane przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, lekarza orzecznika ZUS lub KRUS.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, przybierające często postać barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Często od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki do życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Poza w/w utrudnieniami osoby niepełnosprawne zmagają się w nadal funkcjonującymi w

społeczeństwie barierami świadomościowymi w postaci bierności, niezrozumienia, niechęci i niewiedzy wobec nich samych.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale lub ciężko chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby staje się kluczowym problemem społecznym nie tylko na poziomie lokalnym tj. gminnym lecz także ogólnokrajowym. Bez wątpienia wpływ na skalę omawianego problemu ma starzenie się społeczeństwa. Charakterystyczną cechą tego problemu, w odróżnieniu od innych jest fakt, iż nie ma działań ograniczających jego występowanie jak ma to miejsce np. w przypadku ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu.

Główne działania zogniskowane wobec osób niepełnosprawnych lub dotkniętych chorobą opierają się o pomoc w formie pieniężnej, świadczeń w naturze jak i pomocy środowiskowej.

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez gminę zaliczyć można między innymi:

- 1) zasiłek stały – z tytułu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy z tytułu wieku;
- 2) zasiłek pielęgnacyjny – przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Poza wsparciem finansowym skierowanym bezpośrednio do osób niepełnosprawnych realizowana jest także pomoc finansowa wypłacana w związku ze świadczeniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, do tego rodzaju świadczeń zaliczyć można:

- Świadczenie pielęgnacyjne;
- specjalny zasiłek opiekuńczy;
- zasiłek dla opiekunów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu zajmuje się również dowozem dzieci niepełnosprawnych do szkół specjalnych, które znajdują się poza naszą gminą. Dodatkowo samochód wykorzystywany jest do przewozu osób niepełnosprawnych do ośrodków rehabilitacyjnych, do szpitali i przychodni specjalistycznych poza terenem naszej gminy.

Długotrwała i ciężka choroba była jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu w 2018r. Problem ten często dotyczy osoby w wieku poprodukcyjnym. Z całą pewnością można stwierdzić, że zapotrzebowanie na pomoc usługową, nadzorującą oraz ciągłą i kompleksową w tym instytucjonalną wobec ludzi starszych będzie nieuchronnie rosnąć. Zmiany wynikające ze starzenia się ludności dotyczą nie tylko społeczeństwa, ale także gospodarki i środowiska. Sposoby funkcjonowania starzejących się społeczeństw nie mogą być takie same jak społeczeństw młodych.

W 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu przystąpił do kilku nowych programów wspierających organizację pomocy dla osób niepełnosprawnych. Były to:

„Opieka 75+”- program umożliwiający zwiększenie zakresu usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób po 75 r. ż., które mieszkają na terenach gmin do 60 tys. mieszkańców.

„Opieka wytchnieniowa”- program skierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy sprawują bezpośrednią opiekę nad: dzieckiem z niepełnosprawnością, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności i mającym wskazania do: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, dorosłymi osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

„Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”- zapewniający wsparcie w formie świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych osobom niepełnosprawnym w wieku do 75 r. ż. z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również z orzeczeniem orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji wydane na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz dla dzieci w wieku do 16 r. oraz dzieciom z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzeniami psychicznymi).

Ośrodek zlecał świadczenie usług opiekuńczych spółdzielni socjalnej „Pożytek” w Tłuszczu od 2017 r. Poniższa tabela obrazuje wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych oraz wzrost kosztów związanych z tym zadaniem.

Tabela nr 12: Usługi opiekuńcze latach 2015-2018

	Usługi opiekuńcze 2017	Usługi opiekuńcze 2018	Usługi opiekuńcze 2019
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	46 osób	42 osoby	54 osoby + 6 osób w ramach opieki wytchnieniowej
Liczba godzin świadczonych usług	26251	24126	27747
Średnia wieku osób	74 lat	76 lat	78 lat

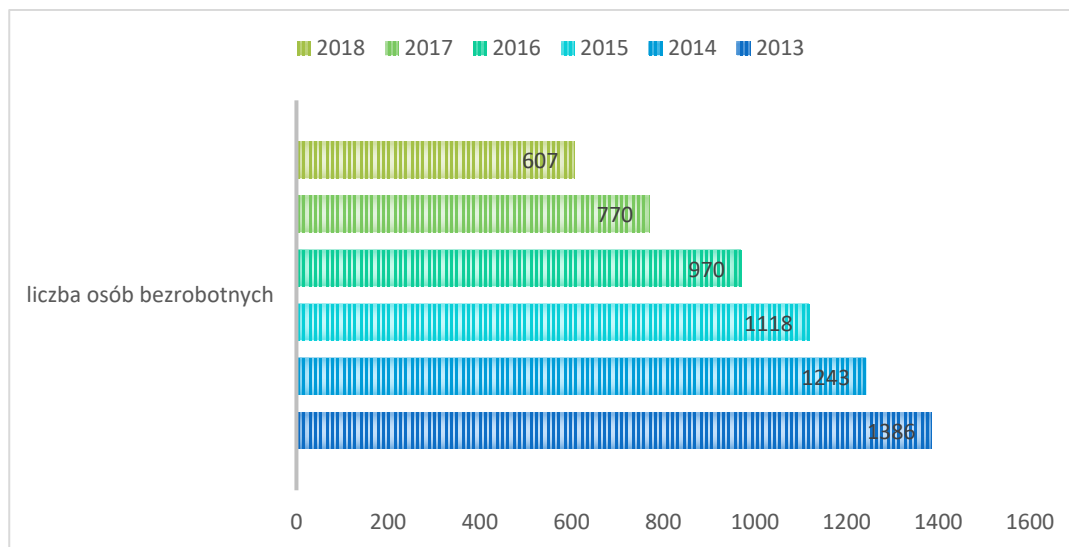
korzystających			
Osoby w wieku 60+	42 osoby	39 osób	51 osób
Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności korzystające z usług opiekuńczych	24 osoby	18 osób	27 osób

Źródło: dane uzyskane z OPS w Tuszczu

7.1.3. Bezrobocie

Następną grupą osób korzystających z pomocy OPS w Tuszczu stanowią osoby bezrobotne. Bezrobocie to zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia – na przestrzeni ostatnich lat przestaje być kluczowym problemem społecznym. Obserwując lokalny rynek pracy nie można nie zauważyć następującego po roku 2013 spadku liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy. Poniższy wykres obrazuje to zjawisko.

Wykres 3: Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Tuszcz w latach 2013-2018

Źródło: dane uzyskane z UP w Tuszczu

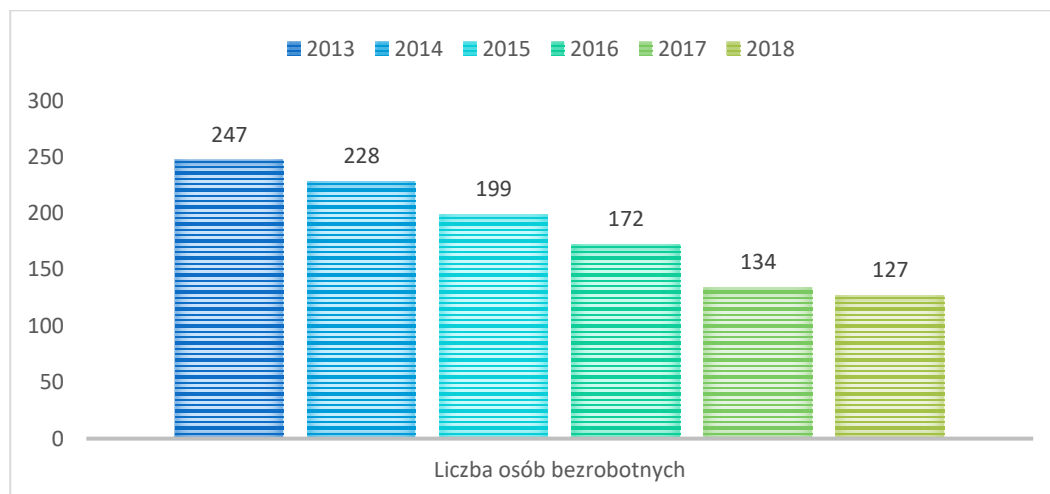
Jak wykazano powyżej począwszy od roku 2013 spada bezrobocie wśród mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2013, w roku 2018 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o około 78%.

Powyższy trend znajduje swoje odzwierciedlenie w statystykach Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszczu gdzie od roku 2013 spada liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Spadek liczby osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych może być podyktowany faktem, iż zazwyczaj są to osoby

o niższych kwalifikacjach zawodowych, dlatego też spadek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia nastąpił po wysyceniu się rynku przez osoby lepiej przygotowane do podjęcia zatrudnienia.

Poniższy wykres obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na przestrzeni lat 2013-2018

Wykres 4: Liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2018

Źródło: dane pochodzące z OPS w Tłuszczu

Pomimo że problem bezrobocia nie jest główną przyczyną korzystania z pomocy mieszkańców gminy Tłuszcz stanowi on nadal istotny problem.

Klub Integracji Społecznej funkcjonujący w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu od 2010 r. we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie Filia w Tłuszczu w 2018 roku realizował Program Aktywizacja i Integracja - działania w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej zgodnie z art.62a ustawy z dn.20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W 2018 roku były realizowane trzy 2-miesięczne edycje programu PAI w okresie od 01.02.2018 do 31.10.2018r. w których udział wzięło 5 uczestników długotrwale bezrobotnych, mający III profil według profilowania bezrobotnych przez PUP Tłuszcz.

Cele programu były realizowane poprzez dwa bloki :-Blok aktywizacji zawodowej realizowany przez PUP Wołomin na podstawie umowy podpisanej z Gminą Tłuszcz.* 40 godzin w miesiącu prac społecznie użytecznych dla każdego bezrobotnego. Zakres prac : sprzątanie miasta i gminy, utrzymywanie terenów zielonych, prace remontowe i pomocnicze-Blok integracji społecznej –realizowany przez OPS równolegle z blokiem aktywizacji zawodowej w wymiarze 40 godzin w miesiącu dla każdego bezrobotnego. W ramach tego bloku odbywały się zajęcia z doradcą zawodowym, psychologiem, grupa samopomocowa

7.1.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego.

Dużym problemem na terenie gminy Tuszcz jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez gminę wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j Dz. U. 2018, poz.998).

W Gminie Tuszcz obowiązek ten jest realizowany w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013- 2019 (CEL GŁÓWNY: Bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego) oraz zgodnie z Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2017-2019.

Bezradność wiąże się z brakiem umiejętności zaspokajania niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych. W przypadku spraw opiekuńczo-wychowawczych pojęcie to związane jest z procesem wychowywania dziecka i obejmuje kwestie dotyczące zapewnienia dziecku niezbędnych warunków bytowych a w szczególności procesów wychowawczych. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie.

Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych jak również w prowadzeniu gospodarstwa domowego Gmina Tuszcz realizuje podejmując działania polegające na zapobieganiu powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, pedagogów Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej i innych specjalności,
- 2) zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w placówkach wsparcia dziennego i poradni

pedagogiczno - psychologicznej

3) zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodziny wychowującej dzieci poprzez :

- a) zapobieganie sytuacjom oddzielania dzieci od rodziny,
- b) pomoc w odzyskaniu dzieci przez rodzinę,
- c) pomoc w przywracaniu funkcji opiekuńczo -wychowawczych ról w rodzinie,
- d) współpraca z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej oraz podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Zadaniem placówki prowadzonej w formie opiekuńczej jest zapewnienie dziecku opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, zabawy i zajęć sportowych oraz rozwoju zainteresowań. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne a także realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Praca podwórkowa realizuje natomiast działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

W Gminie Tłuszcz funkcjonują od 2016 r. trzy placówki wsparcia dziennego: Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tłuszczu, Świetlica Środowiskowa w Jasienicy i Świetlica Środowiskowa w Strykach. Wszystkie trzy placówki są prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu. Od 01.08.2017 r w placówkach wsparcia dziennego realizowany był t projekt „ Punkty dla Rodziny” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównymi celem funkcjonowania placówek wsparcia dziennego jest:

- wieloprofilowe wsparcie dziecka i rodziny w środowisku lokalnym,
- diagnoza obecnej sytuacji dziecka oraz jego indywidualnych potrzeb i możliwości,
- zapewnienie kompleksowej pomocy i wsparcia dzieciom i młodzieży będących w kryzysach domowych, rówieśniczych i szkolnych,
- zapobieganie zachowaniom nieakceptowanym społecznie ze szczególnym uwzględnieniem stosowania przemocy i używania substancji psychoaktywnych,
- promowanie aktywnego, zdrowego stylu życia,
- tworzenie sytuacji i warunków sprzyjających w kształtowaniu postaw i wartości niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,

- współpraca z rodziną, z innymi instytucjami, pedagogami szkolnymi i wychowawcami na rzecz dziecka w celu poprawy jego sytuacji,
- wyrównywanie szans edukacyjnych, tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce,
- społeczna aktywizacja dzieci i młodzieży,
- rozwijanie zainteresowań i pasji,
- wieloprofilowe wsparcie dziecka i rodziny w ich środowisku lokalnym,
- integrowanie rodzin,
- udzielanie poradnictwa.

W ramach projektu we wszystkich trzech placówkach w 2018 r. odbywały się cyklicznie od poniedziałku do piątku zajęcia skierowane dla dzieci i dorosłych tj. : arteterapia dla dzieci, zajęcia komputerowe, logopedia, socjoterapia dla dzieci, zajęcia rękodzielnicze, zajęcia muzyczne, arteterapia dla dorosłych” Twórcza rodzina”, terapia neurorozwoju, zajęcia teatralne.

W 2018 r. z Punktu Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tłuszczu skorzystało 119 dzieci, do świetlicy Środowiskowej w Strykach uczęszczało 45 dzieci a do Świetlicy Środowiskowej w Jasienicy 79 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego poza specjalistycznym poradnictwem zapewniają dzieciom opiekę pedagogiczną, wsparcie socjoterapeutyczne, edukacyjne oraz żywnościowe.

Wszystkie działania mają charakter profilaktyczny i służą zapobieganiu zachowaniom nieakceptowanym społecznie. Dzieci uczone są jak rozwiązywać problemy, konstruktywnie radzić sobie w trudnych, kryzysowych sytuacjach na gruncie szkolnym, domowym i rówieśniczym.

Placówki Wsparcia Dziennego korzystają ze wsparcia wolontariuszy, w szczególności wolontariuszy z grupy seniorów UTW, którzy pomagają dzieciom w odrabianiu lekcji, udzielają korepetycji z matematyki, historii i języka angielskiego. W roku 2018 ze wsparcia edukacyjnego skorzystało 20 osób.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych jak również trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego Gmina Tłuszcz realizuje także poprzez zatrudnienie od 2012 r. **asystenta rodziny** w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu. Praca asystenta rodziny prowadzona jest w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Celem asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zapobieganie sytuacjom oddzielania dzieci od rodziny, niesieniu pomocy w odzyskaniu dzieci przez rodzinę, przywracaniu funkcji opiekuńczo -wychowawczych ról w rodzinie, oraz prowadzeniem współpracy z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną.

Zadaniem asystentów jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci.

Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną.

W 2018 r. zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu asystent rodziny pracował z 22 rodzinami. Swoim wsparciem objął 60 osób (wszystkich członków rodziny) w tym 33 dzieci. W 2018 r. asystent zakończył współpracę z 5 rodzinami ze względu na:

- osiągnięcie celów – 2 rodzin
- zaprzestanie współpracy przez rodzinę – 3 rodziny

Główne problemy rodzin z którymi pracował asystent w 2018 r.:

- problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi, brak prawidłowych relacji rodziców z dziećmi i wzorców wychowawczych, nieumiejętność radzenia sobie z niepoprawnym zachowaniem dziecka
- samotne wychowywanie dziecka przez jednego z rodziców,
- długotrwała absencja dzieci w szkole,
- brak orientacji w uzyskaniu dokumentów, opinii, orzeczeń, diagnoz,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie dorosłych członków rodziny,
- choroba dorosłych członków rodziny,
- nadużywanie alkoholu przez członków rodzin,
- konflikty i brak porozumienia w rodzinach, zaburzona komunikacja wewnątrz rodziny,
- stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej,
- przebywanie dzieci rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w pieczy zastępczej

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Problem ten w przeciwieństwie do problemów opiekuńczo-wychowawczych może dotyczyć zarówno rodzin jak i osób samotnych.

Współpraca z placówkami oświatowymi oraz Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Tłuszczu.

7.1.5. Przemoc w rodzinie

Kolejną grupę osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Tłuszcz stanowią osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem przemocy należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny i innych osób wspólnie zamieszkujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2015r. Poz. 1390). Głównym celem ZI jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez:

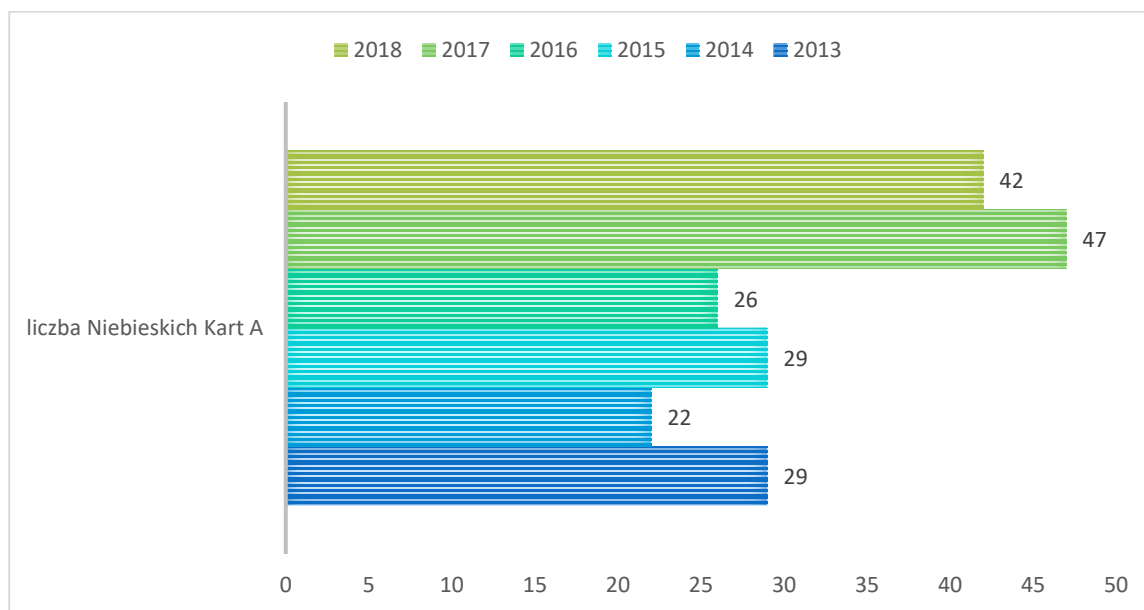
- zwiększenie społecznego zaangażowania w przeciwdziałanie zjawiskom negatywnym,
- wspólną diagnozę i wspólne podejmowanie decyzji,
- zintegrowane wykorzystanie środków i możliwości, jakimi dysponują instytucje,
- poszerzenie kompetencji i doświadczeń profesjonalistów.
- Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje zadania, poprzez:
- diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy Tłuszcz,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych sprawach.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Może być wszczęta bez zgody osób zaangażowanych w sytuację przemocy, w tym bez zgody osoby pokrzywdzonej. Jej celem jest zatrzymanie przemocy w rodzinie i uruchomienie zmiany zachowań pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa i przywrócenia

godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie. Zespół Interdyscyplinarny na rzecz pomocy konkretnej rodzinie ma możliwość tworzenia grup roboczych. W takiej sytuacji Niebieska Karta przekazywana jest grupie roboczej, która składa się z przedstawicieli służb i specjalistów współpracujących z rodziną

W roku 2018 wszczęto 42 procedury „Niebieskiej Karty”,

Wykres 5: Liczba wszystkich procedur Niebieskich Kart A w latach 2013-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

7.1.6. Alkoholizm

Problem alkoholizmu w gminie Tłuszcz z każdym rokiem narasta. W 2018 r. z pomocy OPS w Tłuszczu korzystało 29 osób, w których wystąpił ten problem.

Główne działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

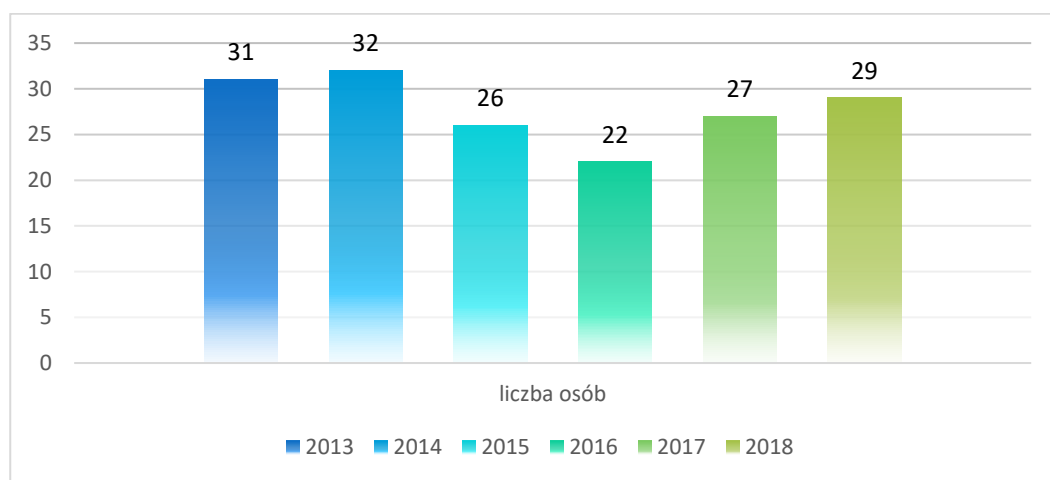
- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej

rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklam produktów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw. występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej oraz klubów integracji społecznej.

Wykres 6: Liczba osób korzystających z pomocy OPS w Tłuszczu dotkniętych problemem alkoholowym w latach 2013-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Tłuszczu

W trakcie realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 w Gminie Tłuszcz” przyjętego przez Radę Miejską Uchwałą Nr XIIN354.2018 z dnia 10 stycznia 2018 r. skupiono się na czterech głównych celach:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych.

W 2018 r. zaplanowano wydatki na kwotę 309 230,74 zł.

8. DIAGNOZA – OCENA I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW – BADANIA ANKIETOWE

Cel badania: poznanie opinii mieszkańców Gminy Tłuszcz na temat głównych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tłuszcz.

Data badania: październik 2019 r.

Miejsce przeprowadzenia badania: Gmina Tłuszcz

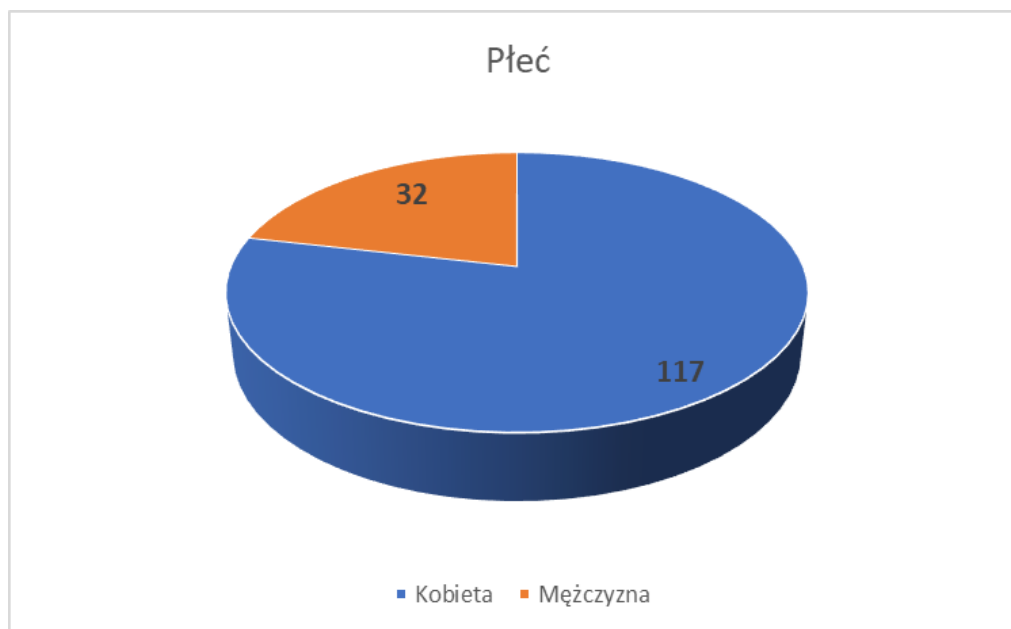
Instytucje biorące udział w badaniu: Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, Powiatowy Urząd Pracy Filia w Tłuszczu, Spółdzielnia Socjalna POŻYTEK w Tłuszczu, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tłuszczu, Placówki Wsparcia Dziennego, Centrum Kultury Sportu i Rekreacji W tłuszczu, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tłuszczu.

Liczba osób ankietowanych: 149 osób, mieszkańców Gminy Tłuszcz, osoby korzystające z usług świadczonych przez w/w instytucje.

Narzędzie badawcze: kwestionariusz ankiety, składający się z 19 pytań, w tym 14 pytań wielokrotnego wyboru oraz metryczki

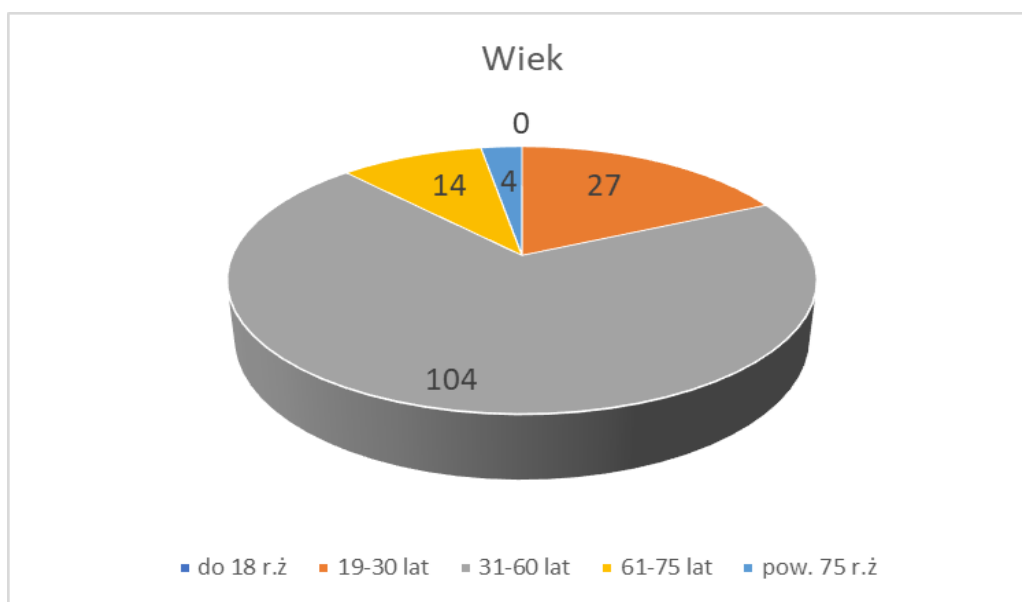
Badanie przeprowadzone zostało wśród 149 losowo wybranych osób w tym 117 kobiet i 32 mężczyzn.

Wykres 7: Osoby ankietowane z podziałem na płeć

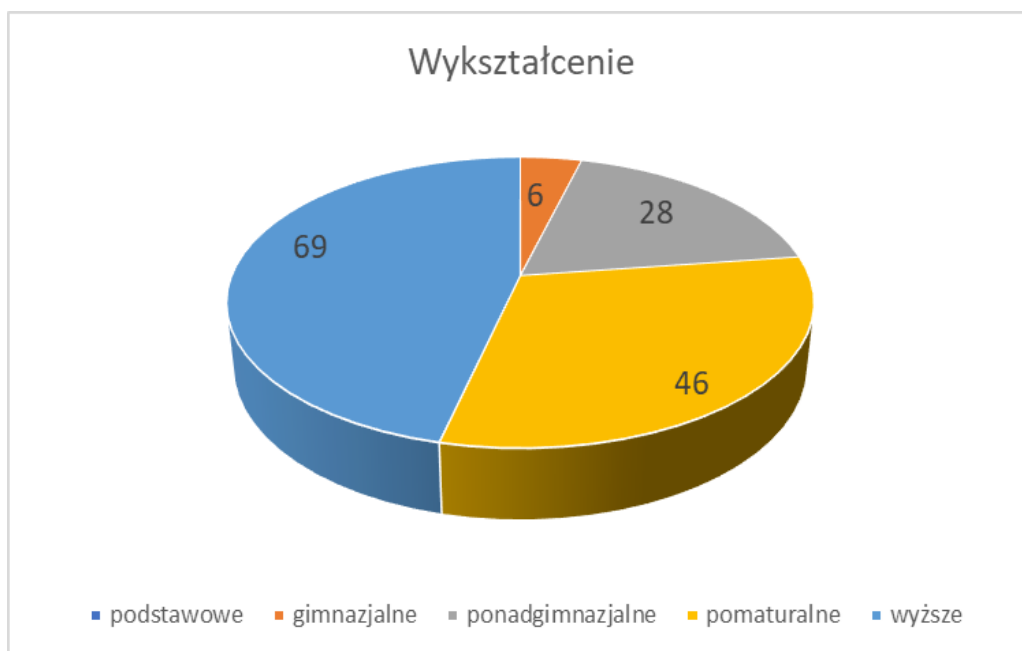
104 osoby były w wieku 31-60 lat, 27 osób w wieku 19-30 lat, 14 osób w wieku 61-75 lat i 4 osoby w wieku powyżej 75 roku życia.

Wykres 8: Osoby ankietowane z podziałem na wiek

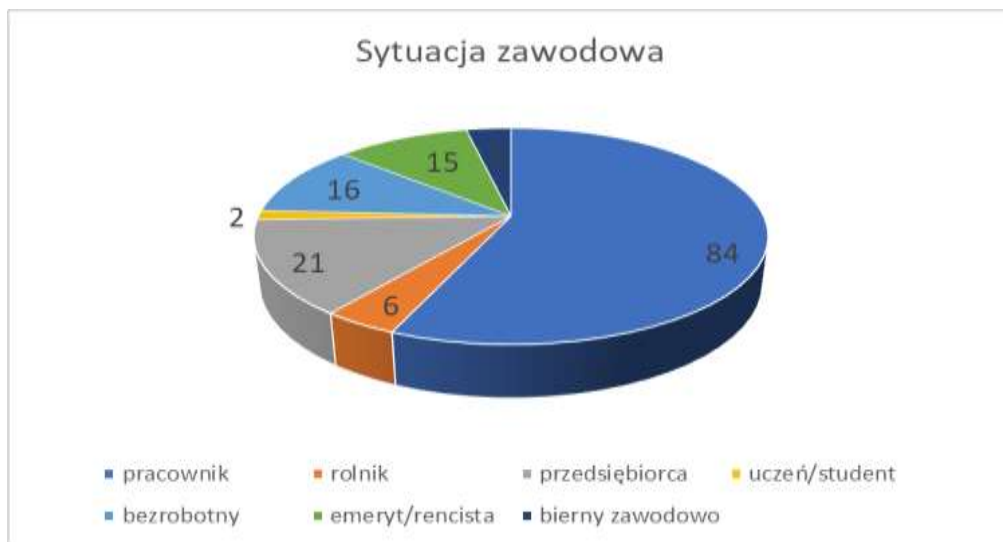
Ponad połowa ankietowanych – 69 osób miała wykształcenie wyższe, 46 osób wykształcenie pomaturalne, 28 osób ponadgimnazjalne i 6 osób wykształcenie gimnazjalne.

Wykres 9: Osoby ankietowane z podziałem na wykształcenie

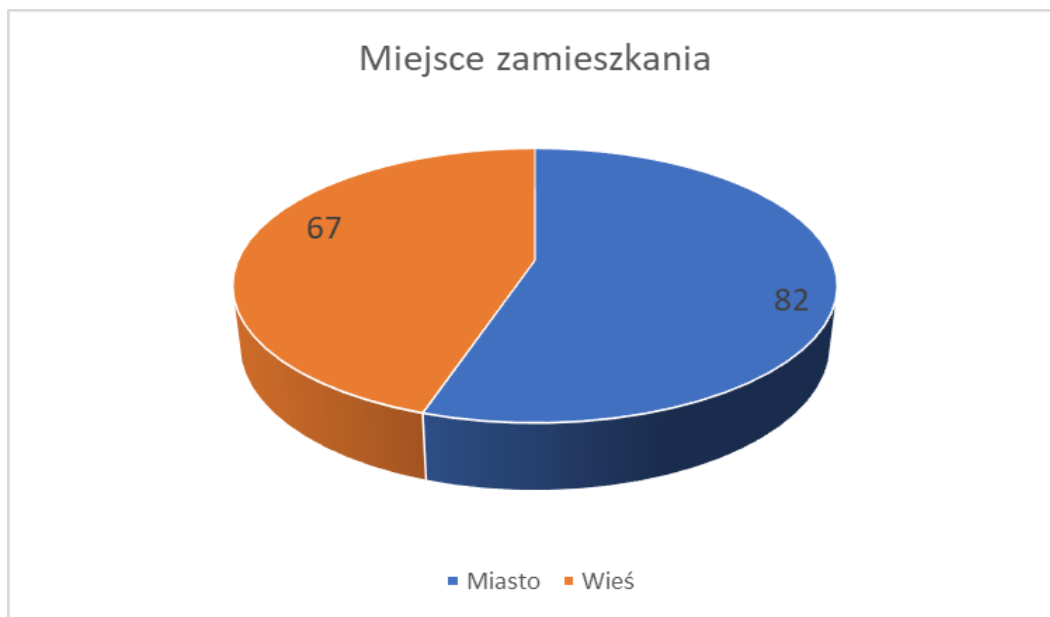
84 osoby są zatrudnione na rynku pracy jako pracownicy, 21 osób prowadzi samodzielnie działalność, 16 ankietowanych osób to osoby bezrobotne, 15 osób to emeryci/renciści, 6 osób wykonuje zawód rolnika i 5 osób jest biernych zawodowo.

Wykres 10: Osoby ankietowane wg. statusu na rynku pracy

82 uczestników badania to mieszkańcy miasta, natomiast 67 osób zamieszkuje obszary wiejskie w Gminie Tłuszcz.

Wykres 11: Osoby ankietowane z podziałem na miejsce zamieszkania

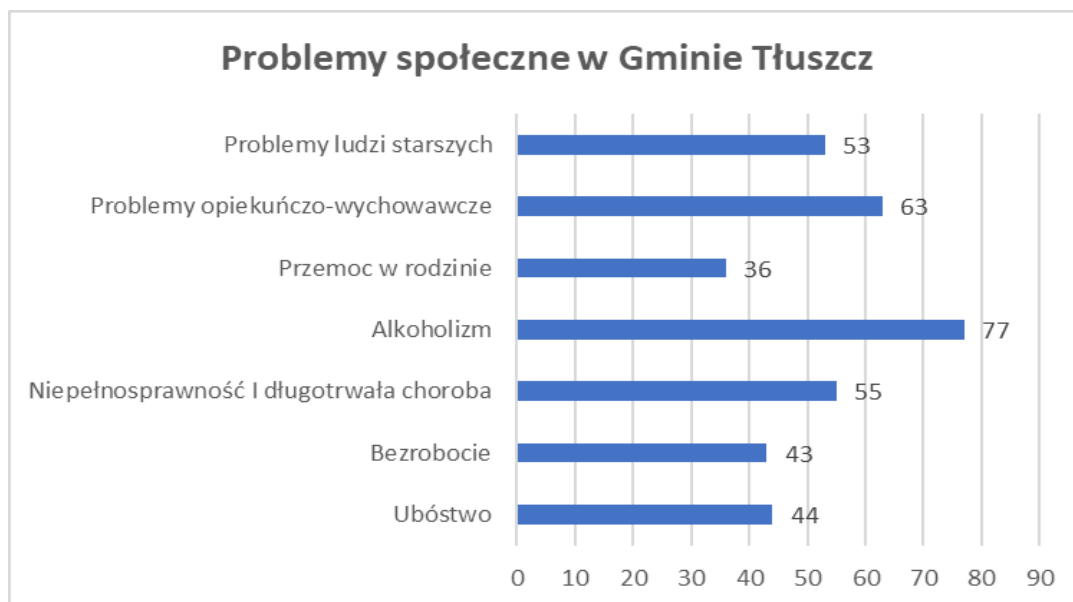

Analiza ankiet dotyczących Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2020-2025

Analiza przeprowadzonych ankiet pokazuje, że na pytanie „Jakie są główne problemy społeczne mieszkańców Gminy Tłuszcz?” najczęściej razy wskazali **alkoholizm, problemy opiekuńczo – wychowawcze i problemy ludzi starszych**. Na kolejnych miejscach znalazło się w opinii

ankietowanych ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie, **niepełnosprawność i długotrwała choroba**, narkomania.

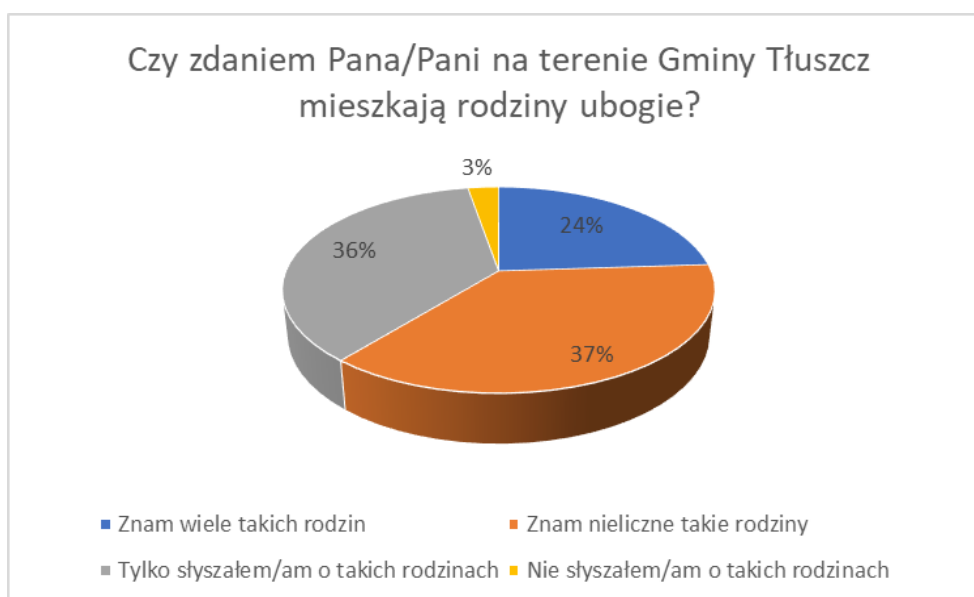
Wykres 12: Problemy społeczne w gminie Tłuszcz

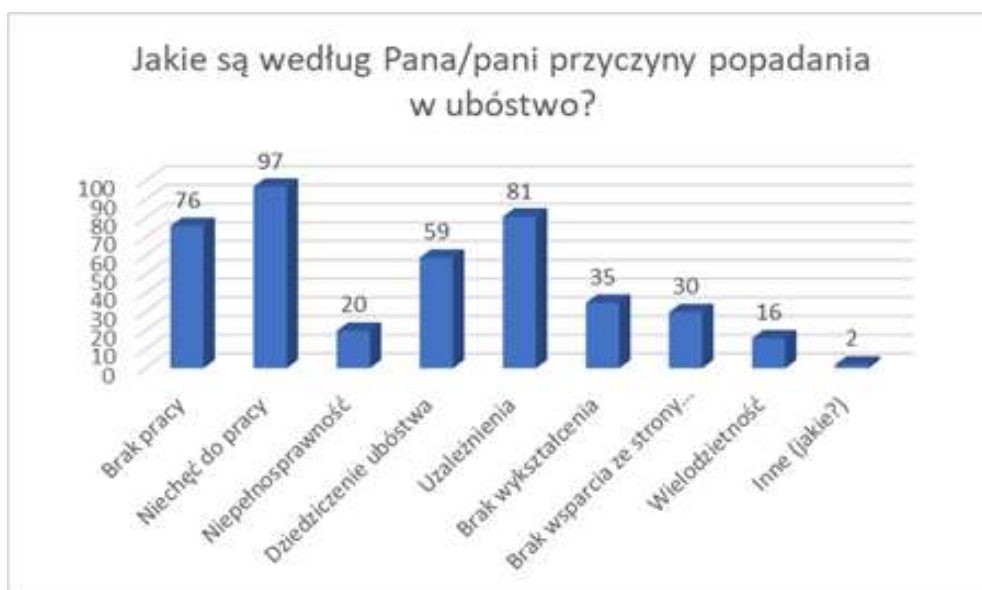
W zakresie diagnozowania problemu ubóstwa na terenie Gminy Tłuszcz, osobom ankietowanym zadano pytanie Czy ich zdaniem na terenie Gminy zamieszkują rodziny ubogie? oraz Jakie są według nich przyczyny popadania w ubóstwo?

37% ankietowanych stwierdziło, że zna nieliczne rodziny ubogie, 36% badanych zaledwie słyszało o takich rodzinach. 3% respondentów nie słyszało o ubogich rodzinach mieszkających na terenie Gminy, zaś 24% ankietowanych zna wiele ubogich rodzin. Wśród głównych przyczyn popadania ubóstwo osoby ankietowane najczęściej wskazywali na : niechęć do pracy, uzależnienia i brak prac.

Wykres 13.

Wykres 14.

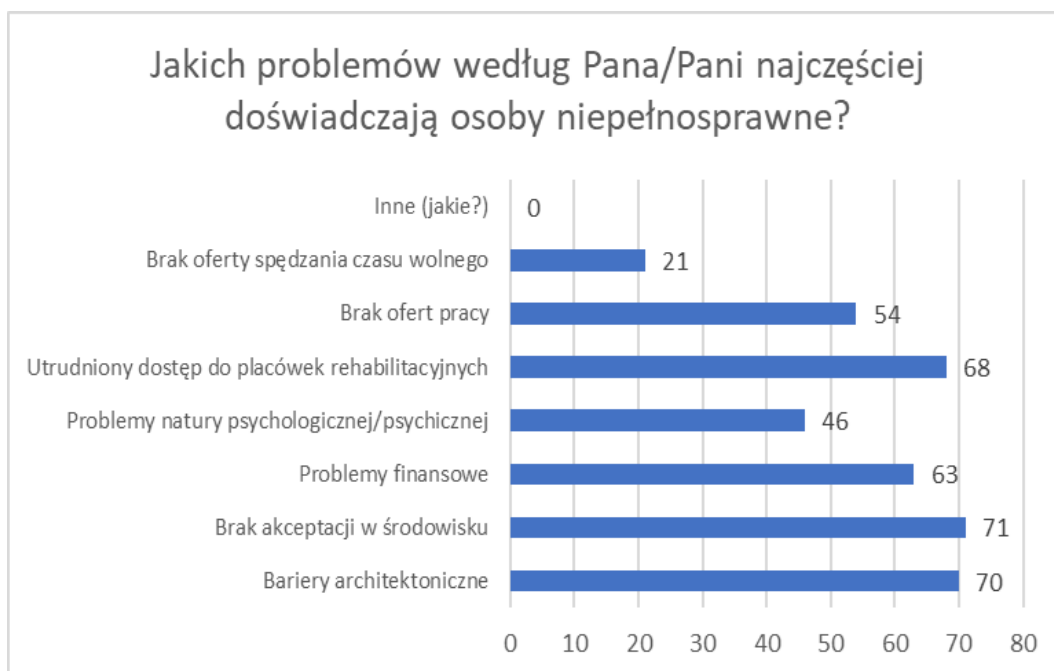

Diagnostując niepełnosprawność jako problem społeczny, respondenci udzielili odpowiedzi na pytania: „ Jakich problemów najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne?” oraz „ Jakie działania ułatwiły by osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Gminy Tłuszcz?”

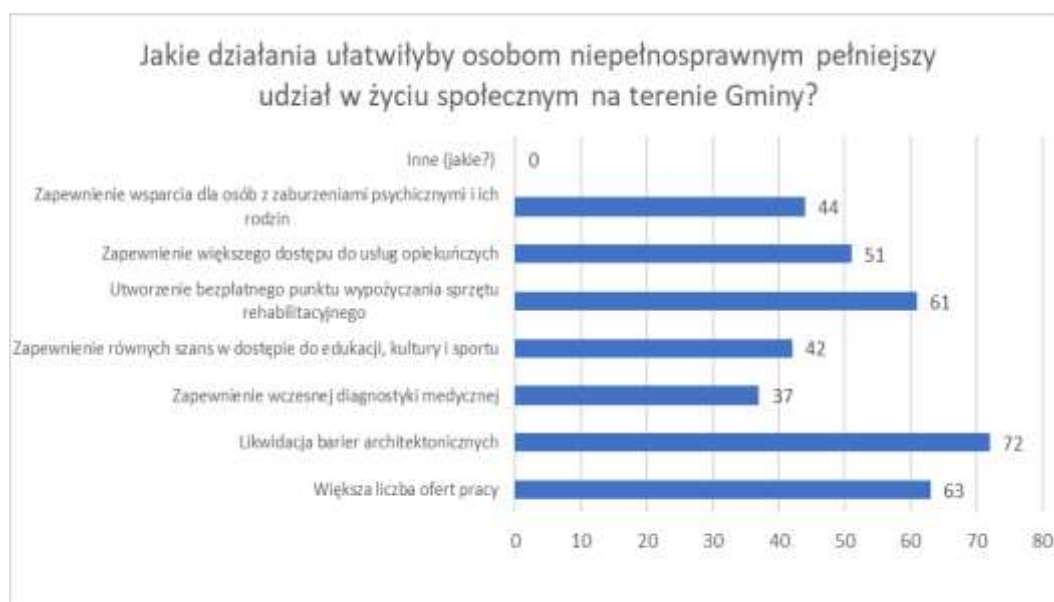
W opinii osób ankietowanych osoby niepełnosprawne najczęściej doświadczają problemów tj.: **brak akceptacji w środowisku, bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych**, problemy finansowe, brak ofert pracy, brak ofert spędzania czasu wolnego.

Pełniejszy udział w życiu społecznym ułatwiło by osobom niepełnosprawnym: **likwidacja barier architektonicznych, większa liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych a tym samym podniesienie aktywności zawodowej niepełnosprawnych, , utworzenie bezpłatnego punktu wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego, zapewnienie większego dostępu do usług niepełnosprawnych.**

Wykres 15.

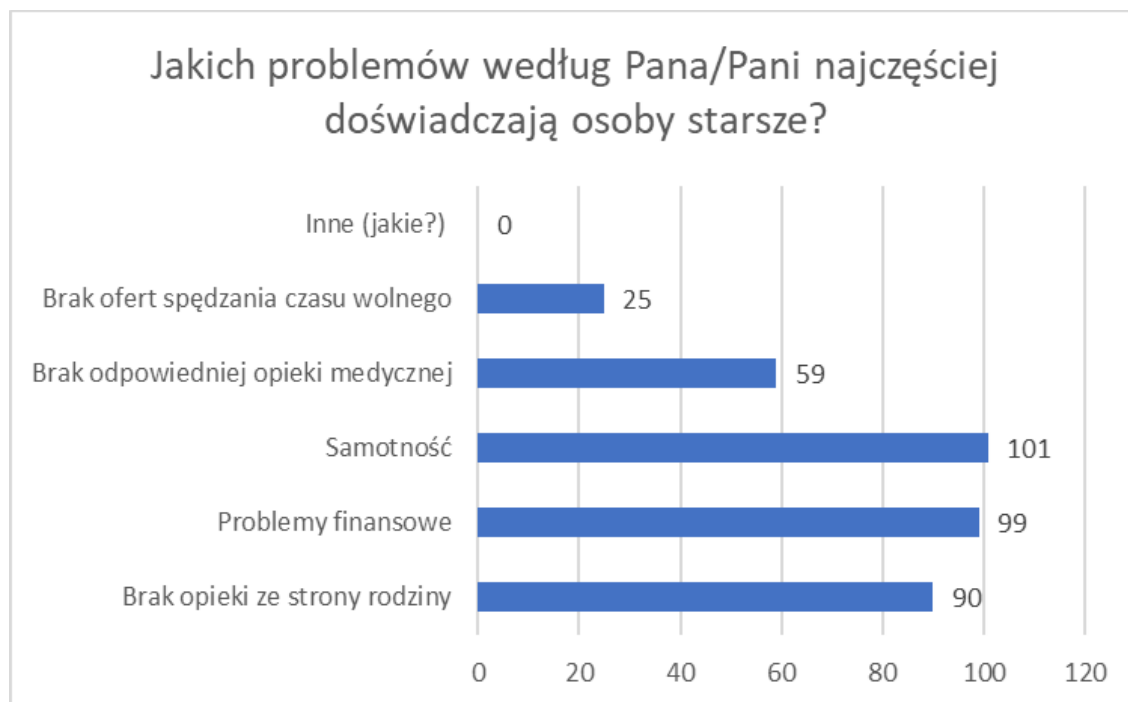
Wykres 16.

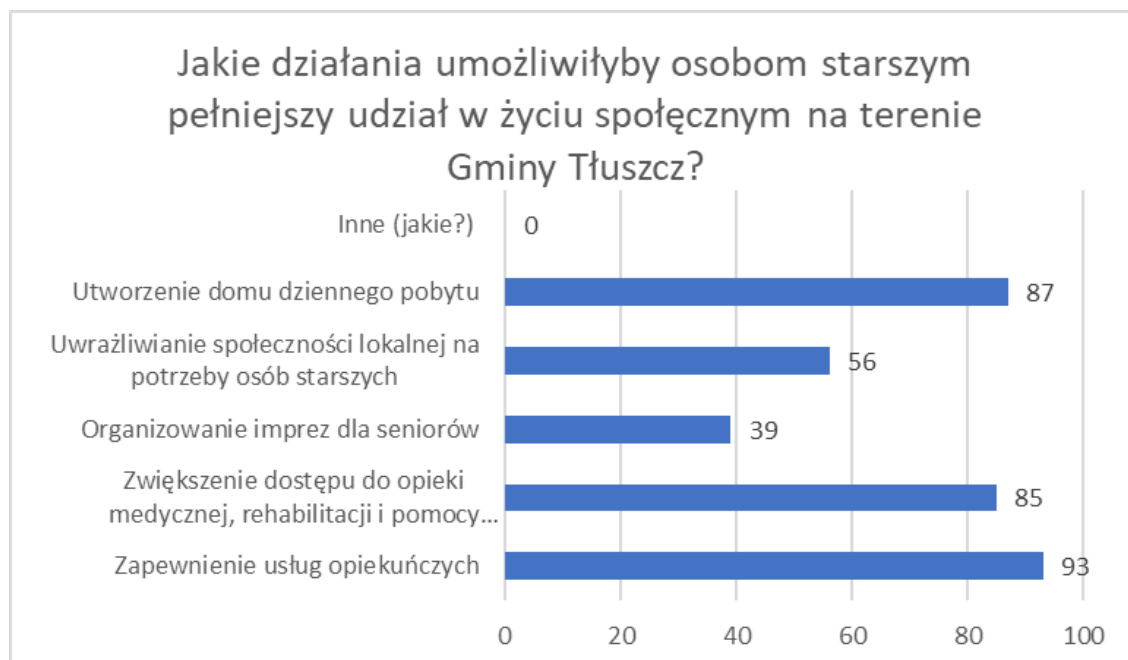
W opinii ankietowanych osoby starsze zamieszkujące Gminę Tłuszcz doświadczają najczęściej samotności, problemów finansowych i braku opieki ze strony rodzin. Dostatecznie istotnym problemem jest również brak odpowiedniej opieki medycznej i brak ofert spędzania czasu wolnego. Działania które umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym to w opinii badanych: zapewnienie usług opiekuńczych, utworzenie na terenie Gminy Domu dziennego pobytu dla osób starszych oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej, rehabilitacji i pomocy społecznej.

Istotne jest również uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych oraz organizowanie imprez dla seniorów.

Wykres 17.

Wykres 18.

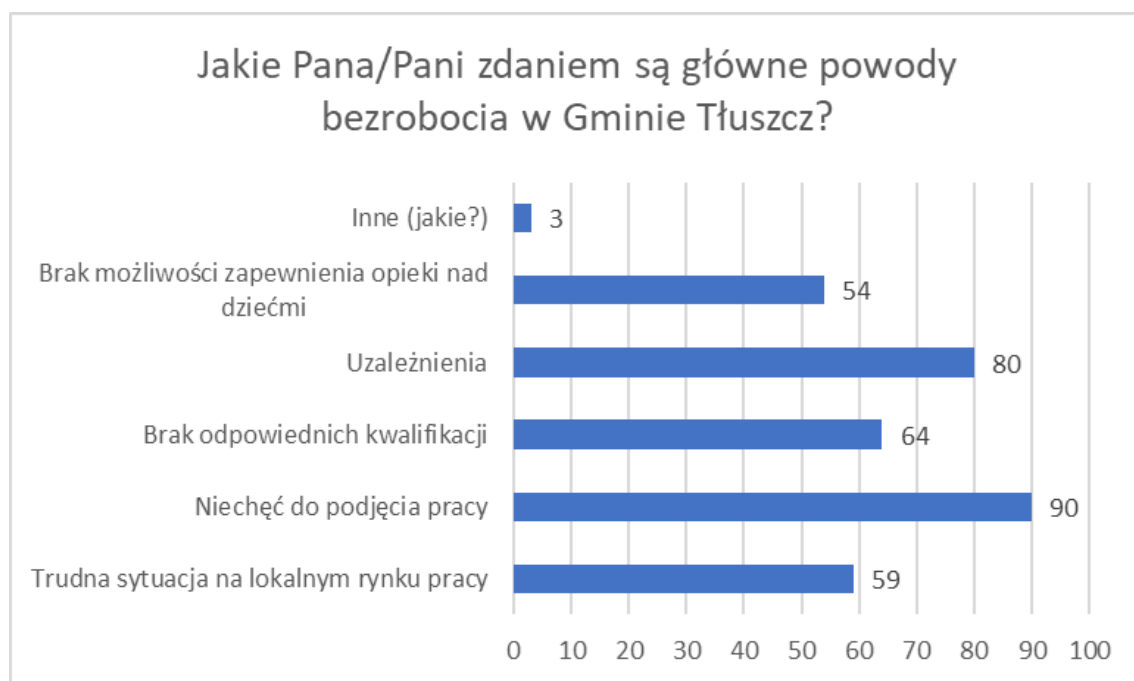

Respondenci wypełniający kwestionariusze ankiet jako główne powody bezrobocia w Gminie Tłuszcz wskazali: niechęć do podjęcia pracy, uzależnienia, brak odpowiednich kwalifikacji.

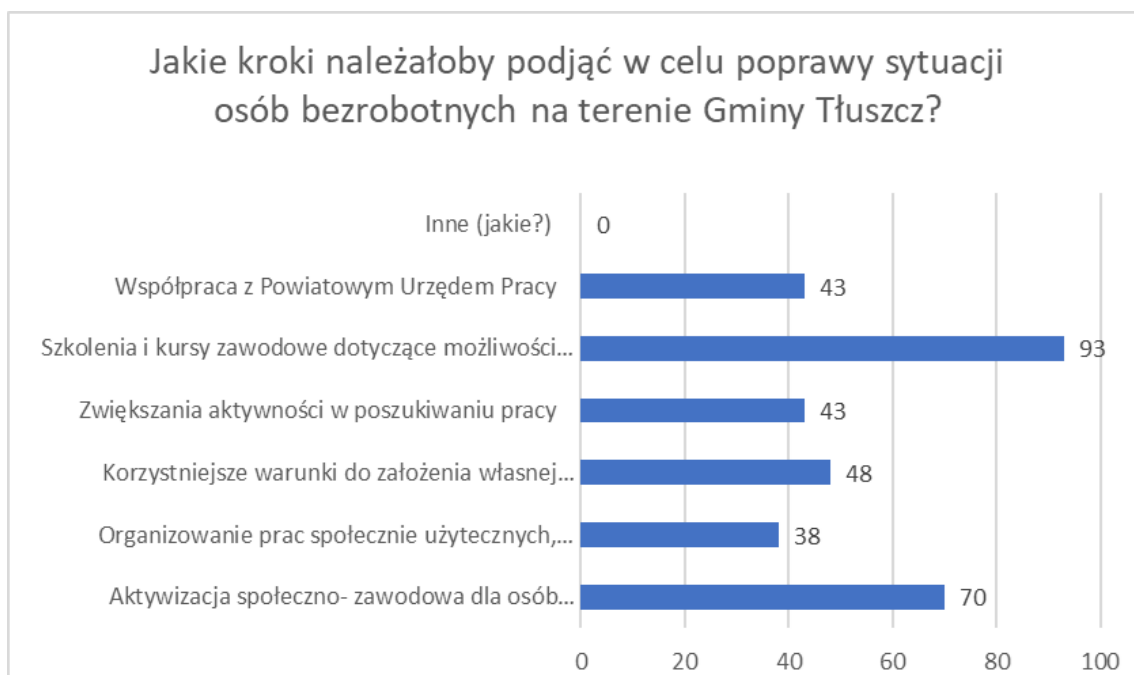
W celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych należałoby stworzyć ofertę szkoleń i kursów

zawodowych, które umożliwiły by podniesienie kwalifikacji zawodowych, zapewnić aktywizację społeczno – zawodową dla osób bezrobotnych w postaci wsparcia psychologicznego, doradztwa zawodowego. Ankietowani wskazywali również na konieczność poprawy warunków niezbędnych do założenia własnej działalności, zwiększenia aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy i zwiększeniu współpracy z PUP.

Wykres 19.

Wykres 20.

W zakresie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Tłuszcz osobom ankietowanym zadano pytanie: „Czy czują się bezpieczni w miejscu zamieszkania?”

Ponad połowa ankietowanych stwierdziła że czują się bezpieczni lub raczej czują się bezpieczni. 27% badanych osób nie czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania (16% - nie, 11% - raczej nie).

Wykres 21.

Brak poczucia bezpieczeństwa spowodowany jest głównie: **brakiem patroli policyjnych, zagrożeniami na drodze, niewłaściwym zachowaniem pijących alkohol w miejscach publicznych, a także wandalizmem i dewastacją miejsc publicznych.**

Wykres 22.

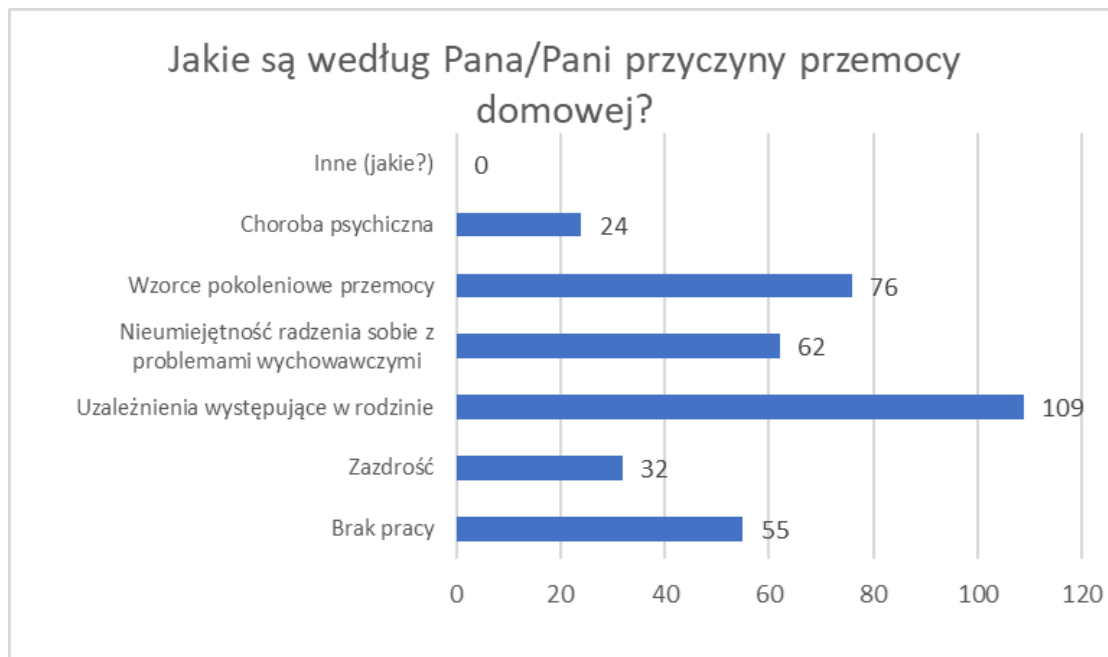
Analiza przeprowadzonych ankiet pokazuje, że co 8 badana osoba zna wiele rodzin w których dochodzi do przemocy domowej. Co 3 osoba zna nieliczne rodziny, w których jest stosowana przemoc. Co 2 osoba słyszała o takich rodzinach.

Ankietowani jako przyczyny przemocy domowej wskazują: **uzależnienia występujące w rodzinie, pokoleniowe wzorce przemocy, nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi oraz brak pracy.**

Wykres 23.

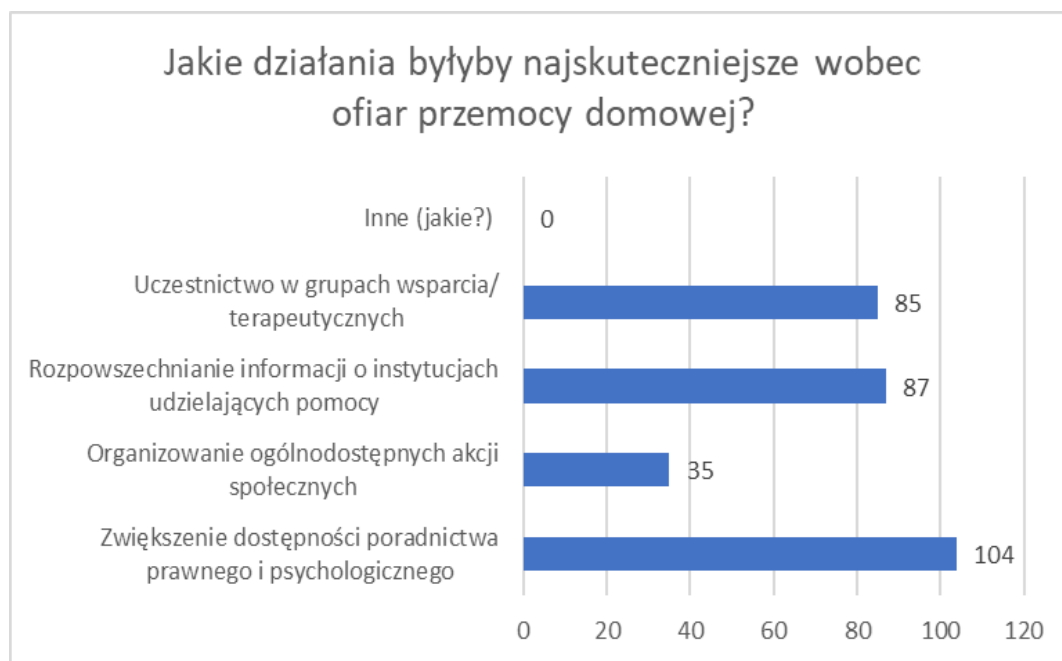

Wykres 24.

Najskuteczniejszymi działaniami wobec ofiar przemocy domowej w opinii respondentów byłoby: zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego i psychologicznego, rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy, możliwość uczestniczenia przez osoby doznające przemocy w grupach wsparcia lub grupach terapeutycznych.

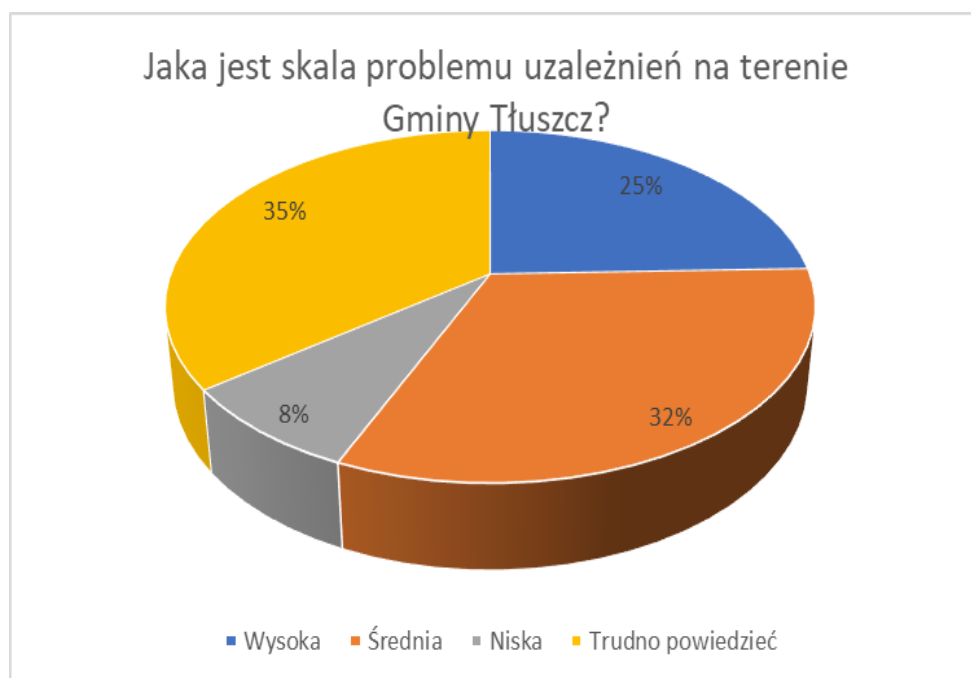
Wykres 25.

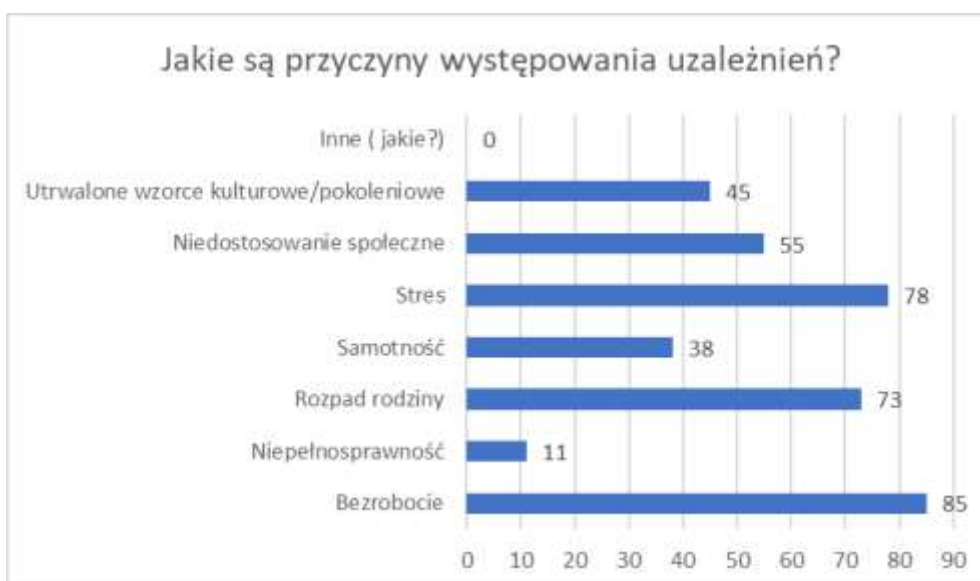
Skalę problemu uzależnień na terenie Gminy Tłuszcz respondenci oceniają w 25% wysoko, w 32% na średnim poziomie a jedynie 8% ankietowanych uważa, że skala uzależnień w Gminie jest niska.

Przyczynami występowania uzależnień w Gminie Tłuszcz w opinii ankietowanych są głównie: **bezrobocie, stres, rozpad rodziny, niedostosowanie społeczne.**

Wykres 26.

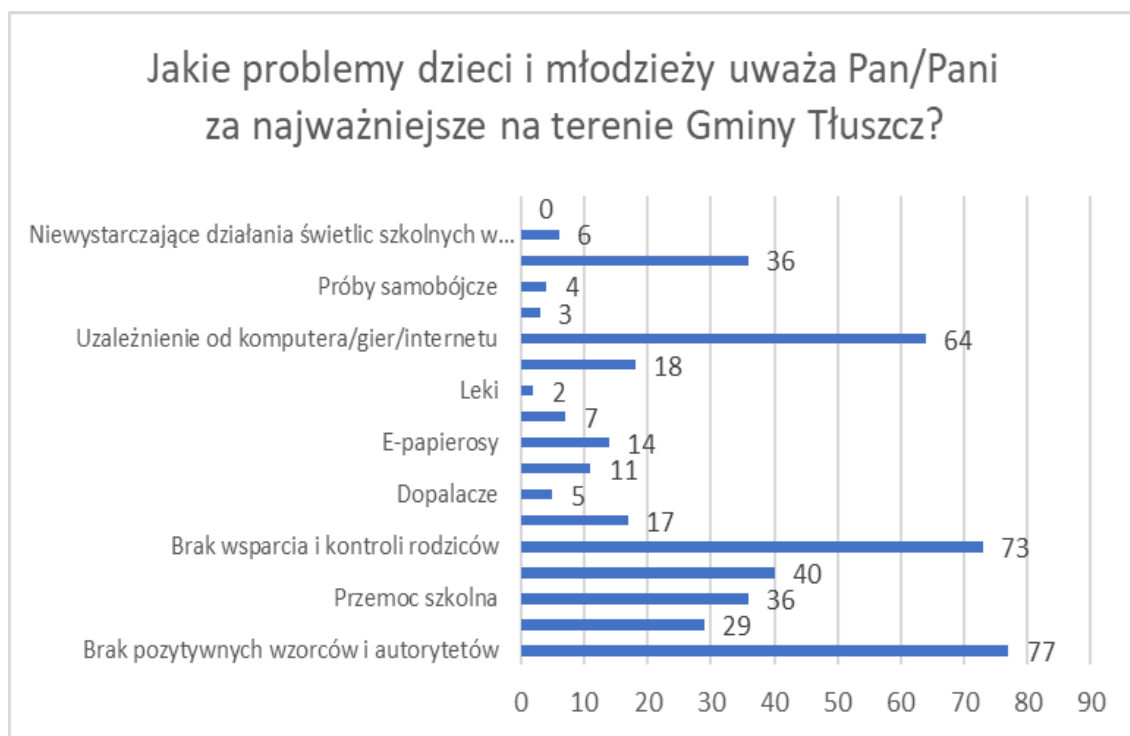

Wykres 27.

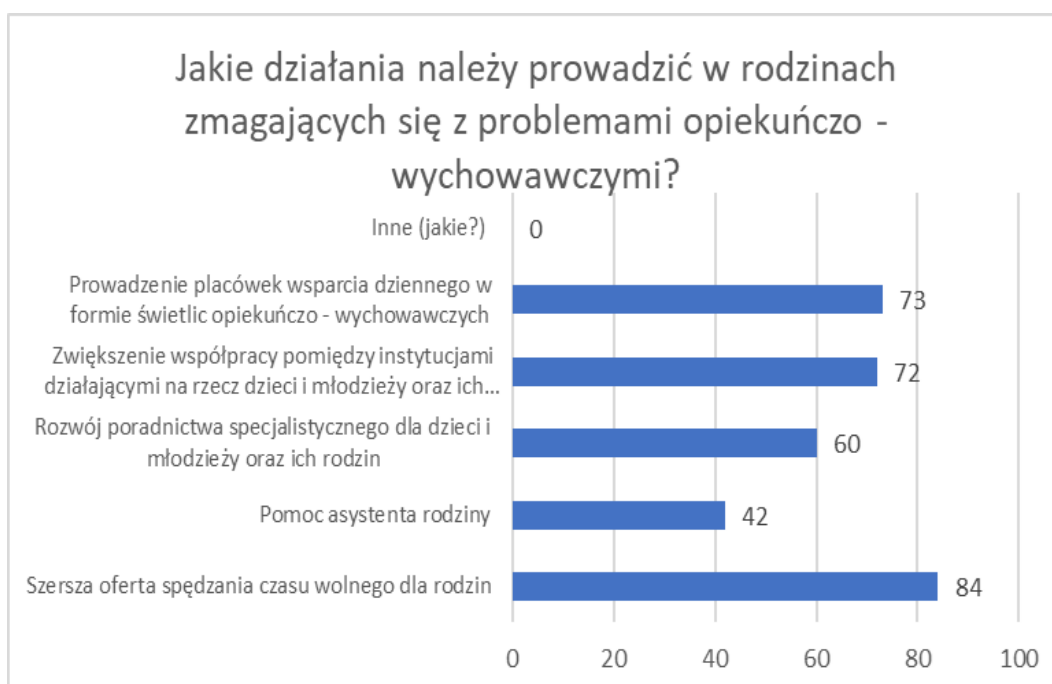
Najważniejszymi problemami dzieci i młodzieży na terenie Gminy Tłuszcz w opinii badanych osób jest: **brak pozytywnych wzorców i autorytetów, brak wsparcia i kontroli rodziców oraz uzależnienia od komputera, gier i internetu.**

Wykres 28.

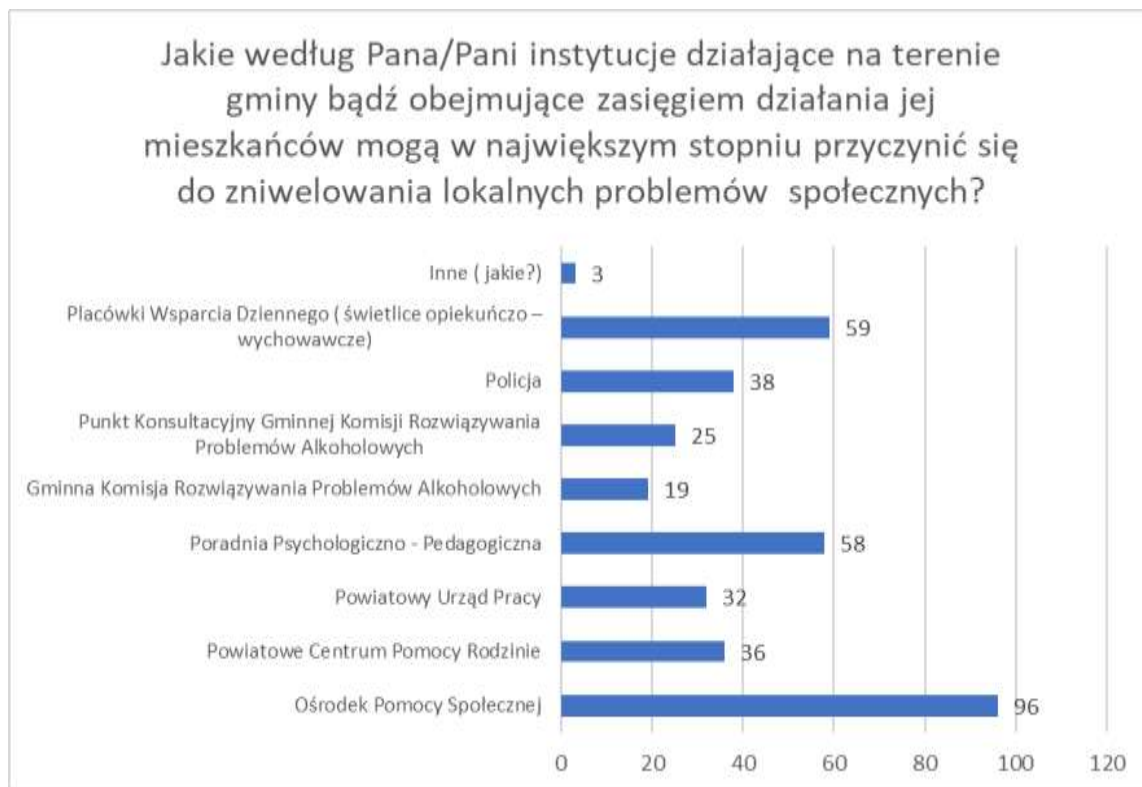
W rodzinach zmagających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi należy podjąć działania ukierunkowane na: **stworzenie szerokiej oferty spędzania czasu wolnego w Gminie Tłuszcz, prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie świetlic opiekuńczo – wychowawczych, zwiększyć współpracę pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodzin (szkoły, OPS, Poradnia), a także rozwijać poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i ich rodzin.**

Wykres 29.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że instytucjami, które w największym stopniu mogą przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych są: **Ośrodek Pomocy Społecznej , Placówki Wsparcia Dziennego, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.**

Wykres 30.

9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Zastosowanie metody analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony naszej gminy jako badanego podmiotu oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu gminy. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie. Dlatego jako mocną stronę uwzględniono zainteresowanie naszych władz promowaniem polityki społecznej w skali gminy.

Z oczywistych względów analizę ograniczono do wyodrębnienia czynników bezpośrednio związanych ze sferą społeczną.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz planowanych działań.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabe strony - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
· wysokie kwalifikacje i doświadczenie pracowników ośrodka, - dobrze usytuowana siedziba OPS - dobrze zdiagnozowane problemy społeczne na poziomie gminy - dobry kontakt pracowników socjalnych z podopiecznymi Ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej i przez to dobrze zarysowana skala potrzeb podopiecznych ośrodka; - wsparcie Asystenta Rodziny - dobra współpraca i zaangażowanie poszczególnych instytucji pracujących na rzecz rodziny.	- dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, - brak wolontariuszy przygotowanych do pracy z podopiecznymi w szczególności z seniorami oraz niechęć osób starszych do korzystania z ich pomocy, - mała aktywność społeczna oraz wyuczona bezradność osób bezrobotnych - mała mobilność osób bezrobotnych, - słaba pozycja materialna seniorów, - brak dostępności dla osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich do środków komunikacji, · niewystarczająca liczba oddziałów integracyjnych w przedszkolach i szkołach - ograniczony dostęp do usług medycznych dzieci i młodzieży (specjalistycznych w szczególności psychiatry)
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość pozyskiwania funduszy ze środków Unii Europejskiej - możliwość budowania zintegrowanego systemu pomocy społecznej przy włączaniu partnerów publicznych i społecznych, - możliwość dokształcania systematycznego dla pracowników socjalnych w ramach EFS - możliwość realizacji programów unijnych w zakresie aktywnej integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - pozyskiwanie środków na programy dla osób bezrobotnych przez PUP,	- słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego, - starzenie się społeczeństwa; - wzrost zapotrzebowania na skierowania do DPS, - roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną, - niechęć ludzi do zmiany sytuacji; - brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej,

10. MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE TŁUSZCZ

10.1. Misja polityki społecznej w Gminie Tłuszcz

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Tłuszcze, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi reprezentantami.

Priorytetem działań gminy jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Nie można jednak zapomnieć o tych, którzy z różnych przyczyn nie biorą udziału w postępujących procesach rozwoju i awansu.

W wyniku prac warsztatowych prowadzonych w grupie powołanych członków zespołu wynika, że:

- w gminie Tłuszcz należy rozwijać i poszerzać współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- wspierać ekonomię społeczną jako narzędzie zmniejszania skali wykluczenia społeczno-zawodowego,
- troszczyć się o ekologię,
- podtrzymywać działalność placówek wsparcia dziennego, klubu integracji społecznej oraz inicjatyw służących poprawie życia seniorów,
- budować współpracę i koalicję na rzecz współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego z instytucjami/podmiotami realizującymi usługi społeczne

10.2. Cele strategii polityki społecznej w Gminie Tłuszcz

10.2.1. Cel I : Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa oraz realizacja przedsięwzięć zmierzających do redukcji tego zjawiska.

L.P.	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄDNIĘCIA CELU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Działania polegające na udzielaniu doraźnej i stałej pomocy w formie świadczeń pieniężnych: zasiłki z pomocy społecznej, świadczenia wychowawcze,	2020-2025	OPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

	świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenia rodzinne, stypendia, dodatki mieszkaniowe				
2	Działania polegające na udzielaniu świadczeń niepieniężnych: pomoc rzeczowa, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, refundowanie posiłków dla dzieci i młodzież w przedszkolach i świetlicach szkolnych,	2020-2025	OPS szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
3	Tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez: organizowanie robót publicznych, PSU, Programu PAI	2020-2025	OPS Gmina PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
4	Diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy- potrzeba współpracy z PUP, przedsiębiorcami, instytucjami i organizacjami w tym zakresie	2020-2025	OPS PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
5	Zbudowanie oparcia systemu społecznego dla osób i rodzin ubogich poprzez tworzenie oparcia socjalnego, prawnego i psychologicznego (grupy samopomocowe)	2020-2025	OPS Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
6	Nauczenie umiejętnego wykorzystania własnych zasobów poprzez pracę socjalną, doradztwo zawodowe	2020-2025	OPS PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
7	Wspieranie inicjatyw służących rozwojowi przedsiębiorczości socjalnej na terenie gminy	2020-2025	OPS organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
8	Współpraca z PUP oraz organizacjami pozarządowymi w celu przeciwdziałania bezrobociu poprzez organizowanie szkoleń	2020-2025	OPS PUP organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

9	Propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób pozostających długotrwale bezrobotnymi	2020-2025	OPS PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
10	Pozyskiwanie środków z funduszy Unii Europejskiej pozwalających na realizację projektów aktywizujących osoby zagrożone problemem ubóstwa	2020-2025	OPS Gmina EFS	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowe
11	Pomoc psychologiczna w celu eliminacji negatywnych skutków ubóstwa	2020-2025	OPS Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
12	Przyjęcie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022	2020-2025	OPS	Liczba przyjętych programów	Środki własne Budżet państwa EFS

10.2.2. Cel 2: Działania zmierzające do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych

L.P.	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Zdiagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych	2020-2025	OPS UG, NGO, SS „Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
2	Podniesienie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych, których głównym problemem jest samotność i brak opieki ze strony rodziny, poprzez utworzenie na terenie Gminy Tuszcz domu dziennego pobytu	2020-2025	OPS, SS „Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet SFRON, Budżet państwa EFS, NGO
3	Wsparcie dla inicjatyw kulturalnych i integracyjnych dla osób starszych niepełnosprawnych (Uniwersytet Trzeciego	2020-2025	OPS, NGO	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS, NGO

	Wiek, Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”)				
4	Aktywizację osób starszych i niepełnosprawnych	2020-2025	OPS, NGO, SS”Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
5	Usuwanie barier psychologicznych, społecznych i fizycznych poprzez zapewnienie dostępu do rehabilitacji, pomocy w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych, zapobieganiu osamotnieniu i izolacji, realizowanie programów w oparciu o środki Uni Europejskiej (utworzenie Domu dziennego pobytu na terenie gminy)	2020-2025	OPS Gmina EFS, SS :Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
6	Większa liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych a tym samym podniesienie aktywności zawodowej niepełnosprawnych	2020-2025	OPS PUP, SS „Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
7	Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych	2020-2025	OPS, SS „Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowane
8	Wsparcie opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych w sprawowanej przez nich opiece	2020-2025	OPS, SS „Pożytek”	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
9	Rozwój i inicjowanie nowych form pomocy w miejscu zamieszkania (utworzenie domu dziennego pobytu)	2020-2025	OPS Gmina EFS	Liczba	Środki własne Budżet państwa EFS
10	Opracowanie planu rozwoju usług społecznych	2020-2025	OPS Gmina SS „Pożytek”	Liczba opracowanych i przyjętych pól	Środki własne Budżet państwa EFS

10.2.3. Cel 3: Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia

L.P.	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄDNIĘCIA CELU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, pedagogów Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej i innych specjalności,	2020-2025	OPS PUP Szkoła, P.PP	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowe
2	zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w placówkach wsparcia dziennego i poradni pedagogiczno-psychologicznej	2020-2025	OPS Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa, Budżet powiatu wołomińskiego
3	zwiększenie roli asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodziny wychowującej dzieci poprzez : a) zapobieganie sytuacjom oddzielania dzieci od rodziny, b) pomoc w odzyskaniu dzieci przez rodzinę,	2020-2025	OPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS

	c) pomoc w przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ról w rodzinie, d) współpraca z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną.				
4	Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie poprzez między innymi pracę w zespołach interdyscyplinarnych	2020-2025	OPS Urząd Gminy PCPR szkoła Policja	Liczba podjętych działań	Środki własne Budżet państwa EFS
5	Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów	2020-2025	OPS szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
6	Organizowanie i rozwój grup wsparcia i grup samopomocowych oraz stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu (na terenie gminy funkcjonują placówki wsparcia dziennego: Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tłuszczu, świetlica środowiskowa w Jasienicy, świetlica środowiskowa w Strykach).	2020-2025	OPS	Liczba prowadzonych grup	Środki własne Budżet państwa EFS

10.2.4. Działania gminy zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄDNIĘCIA CELU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, świetlice),	2020-2025	OPS, Policja, Szkoly, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej),	2020-2025	OPS Policja szkoły służba zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
Podjęcie działań wobec sprawców przemocy: - skierowanie na leczenie, - pomoc psychologiczna, - praca socjalna (kontrakt socjalny). -kierowanie do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Zielonce	2020-2025	OPS Policja szkoły służba zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez: prowadzenie placówek wsparcia dziennego w gm. Tłuszcz, organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie.	2020-2025	OPS Policja szkoły służba zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
Tworzenie grup samopomocowych - ofiar przemocy	2020-2025	OPS Policja szkoły służba zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmujących interwencje wobec sprawców poprzez organizowanie szkoleń dla: - policjantów, - lekarzy,	2020-2025	OPS Policja szkoły służba zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Środki własne Budżet państwa

- nauczycieli, pedagogów szkolnych, - pracowników socjalnych, - pracowników punktów konsultacyjnych i telefonu zaufania, - członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,				
Szeroko rozumiana działalność informacyjno- edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, organizowanie konferencji, porad, kampanii, itp.	2020-2025	OPS Policja szkoły szkoła szkoła zdrowia organizacje pozarządowe	Liczba podjętych działań	Środki własne Budżet państwa

10.2.5. Działania gminy zmierzające do rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami

L.P.	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Diagnoza potrzeb i problemów związanych z uzależnieniem	2020-2025	GKRPS	Liczba przeprowadzonych diagnoz	Środki własne Budżet państwa
2	Propagowanie wiedzy na temat uzależnień i metod leczenia	2020-2025	GKRPS	Liczba artykułów w prasie, stronach internetowych, liczba materiałów edukacyjnych/informacyjnych	Środki własne Budżet państwa
3	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	2020-2025	OPS Policja GKRPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
4	udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	2020-2025	GKRPS OPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
5	Realizowanie programów profilaktycznych w tym zapewnienie funkcjonowania 3 PWDZ w gminie Tłuszcz oraz Klubu Integracji Społecznej	2020-2025	OPS Gmina GKRPA	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

6	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;	2020-2025	GKRPS OPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
7	Egzekwowanie i kontrola zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim na terenie gminy	2020-2025	GKRPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

ZAKOŃCZENIE

Strategia jest to dokumentem o charakterze otwartym, dlatego powinna być modyfikowana i dostosowywana w miarę realizacji kolejnych zamierzeń, bądź zmieniającej się sytuacji.

Poprzez propozycje rozwiązań różnych problemów społecznych zawartych w dokumencie, strategia powinna dotrzeć do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Zapisy zawarte w niniejszej strategii realizowane będą odpowiednio do posiadanych środków własnych oraz pozyskanych środków zewnętrznych. Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi oraz kierunkami działań niezależnie czy są to dokumenty jednoroczne czy wieloletnie.